

HRVATSKI VOJNIK

EUR 2,10 / CAD 3,00 / AUD 3,30 / USA 2,00 / CHF 3,50 / SLO EUR 1,80 / SEK 17,00 / NOK 17,00 / DKK 15,50 / GBP 1,30

ISSN 1330 - 500X
PRINTED IN CROATIA

0 4 6 1 0
9 1 7 7 1 3 3 0 5 0 0 0 0 0 3

RAZGOVOR

brigadir
Eric Prigent

EKSPANZIJA AZIJSKE POMORSKE SCENE

8. OBLJETNICA
ZAPOVJEDNIŠTVA ZA POTPORU
VISOKI STANDARDI RADA
U SVAKOM SEGMENTU
LOGISTIČKE POTPORE

MASKIRNE ODORE

Proširenje
suradnje u
punom zamahu

Ministar Vukelić izrazio je zadovoljstvo proračunom MORH-a za 2011., istaknuvši da je predviđeno povećanje proračuna MORH-a u idućoj godini za 4,6%, odnosno oko 220 milijuna kuna. Ministar

je još jednom opovrgnuo informacije da je smanjenje primanja djelatnicima Vojnogosigurnosno obavještajne agencije "osveta ministra zbog postupaka Agencije", istaknuvši kako je riječ o ukinutom dvostrukom dodatku u skladu sa zakonom i standardima drugih takvih agencija. Takve podatke u medije iznose osobe koje smatraju da se na njih ne bi trebale odnositi nikakve uštede i primjene antirecesijskih mjera", zaključio je ministar

ZADOVOLJSTVO PRORAČUNOM MORH-a ZA 2011.

U Administrativnom sjedištu

MORH-a 17. studenoga održana je konferencija za medije, kojoj su nazočili ministar obrane RH Branko Vukelić, državni tajnik MORH-a Mate Raboteg, načelnik GS OSRH general zboru Josip Lucić, zamjenik načelnika GS-a general-pukovnik Slavko Barić, načelnik Uprave za logistiku OSRH general-bojnik Josip Stojković, tajnik MORH-a Petar Barać, ravnatelj Uprave za materijalne resurse MORH-a Darko Polanec i ravnatelj Uprave za financije i proračun Ivan Brković.

Tom prigodom ministar Vukelić izrazio je zadovoljstvo proračunom MORH-a za 2011. koji je upućen u Hrvatski sabor, istaknuvši da je predviđeno povećanje proračuna u idućoj godini za 4,6% u odnosu na prošlu godinu, odnosno oko 220 milijuna kuna više, pa će proračun MORH-a za 2011. iznositi 4,96 milijardi kuna. Većina tih sredstava odnosi se na funkcioniranje OSRH, programe i projekte opremanja i modernizacije.

Ministar Vukelić je istaknuo kako su u navedenom proračunu tri nova programa koja uključuju zaštitu suvereniteta i teritorijalne cjelovitosti RH u kojem se najveći dio sredstava odnosi na funkcioniranje OSRH (u iznosu od 3,97 milijardi kuna) zatim kolektivnu obranu (oko 67 milijuna kuna) i ostale zadaće OSRH (oko 136 milijuna kuna).

U programu zaštite suvereniteta i teritorijalne cjelovitosti RH predviđena su sredstva za nastavak projekta nabave borbenog oklopog vozila jer se u idućoj

godini očekuje veći intenzitet isporuke, a u skladu s potpisanim ugovorima s tvrtkom „Đuro Đaković – Specijalna vozila d.d.“, nastavak projekata opremanja i modernizacije OSRH, poput projekta nabave novih odora, jurišne puške i hrvatske vojničke čizme, izgradnje vojnih objekata te aktivnosti upravnih poslova.

U programu kolektivne obrane predviđena su sredstva za članstvo u NATO savezu i sudjelovanje pripadnika OSRH u međunarodnim mirovnim misijama i operacijama, dok su u programu ostale zadaće predviđena sredstva za protupožarnu sezonu i Obalnu stražu, što uključuje projekt nabave obalnog ophodnog broda za što će se raspisati natječaj, nakon usvajanja proračuna MORH-a.

Ministar Vukelić se tijekom konferencije osvrnuo i na istragu oko pada dvaju zrakoplova MiG-21 istaknuvši da su istražitelji uspjeli pronaći sve dijelove zrakoplova, pa je u tijeku vještačenje pronađenih dijelova, a uskoro se očekuje i završetak istrage.

Osvrnuo se također i na neke napise u medijima o postupanjima mjerodavnih tijela u sustavu o mogućim nepravilnostima u obrambenom sustavu. Opovrgnuo je informacije da je smanjenje primanja djelatnicima Vojnogosigurnosno obavještajne agencije "osveta ministra zbog postupaka Agencije", istaknuvši kako uopće nije riječ

Snimio Josip Koprlić

o smanjenim plaćama, nego o ukinutom dvostrukom dodatku u skladu sa zakonom i standardima drugih takvih agencija. Prijedlog za ukidanje navedenog dodatka upućen je Vladi RH potkraj kolovoza ove godine, a ona ga je prihvatile u rujnu. Ukijanjem dvostrukog dodatka uštedjet će se 5 milijuna kuna godišnje. Ministar je rekao da navedeno nema veze s postupanjima mjerodavnih tijela u sustavu obrane jer je osobno sva saznanja o eventualnim nepravilnostima u obrambenom sustavu uputio mjerodavnim tijelima u rujnu prošle godine. "Plasiranje takvih informacija odmazda je protiv mene kao ministra i Vlade RH koja uspješno provodi antirecesijske mjere. Očito je da neki ne žele prihvatiti da svi trebamo snositi teret vremena u kojem živimo i krize u kojoj se nalazimo. Takve podatke u medije iznose osobe koje smatraju da se na njih ne bi trebale odnositi nikakve uštede i primjene antirecesijskih mjera", zaključio je ministar Vukelić. ■

OJI

14

Ročnici na završnoj obuci

Taborovanje na kojem su dragovoljni ročnici bili od 8. do 13. studenoga bila je posljedna, treća i najzahtjevnija faza obuke ili, kako se to najčešće kaže, kruna obuke

Zapovjedništvo za potporu ispunjava sve svoje zadaće efikasno, ekonomično i na vrijeme, kazao je general Barić, te napomenuo i da se i na iskustvima iz Domovinskog rata naučilo na koji način razvijati ZzP, koji dobiva sve pohvale za svoj rad u zemlji, ali i za osiguranje logističke potpore pripadnicima OSRH-a u misijama

VISOKI STANDARDI RADA U SVAKOM SEGMENTU LOGISTIČKE POTPORE

10

AMBASSADE
DE
FRANCE

FRANCUSKO
VELEPOSLANSTVO

RAZGOVOR
brigadir Eric Prigent,
vojni izaslanik
Republike Francuske
u Republici Hrvatskoj

4

Proširenje suradnje u punom zamahu

Francuska je uistinu zadivljena uspjesima hrvatskih postrojbi u Čadu, postignutima s europskim saveznicima, te pokazanim sposobnostima hrvatskih postrojbi u Afganistanu. Dinamičnost i stručnost hrvatskih vojnika i časnika su sada poznate

MORH I OSRH

- 6 **OSRH**
Glavna planska konferencija vježbe Immediate Response 2011
- 7 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Svečana prisega kadeta osmog naraštaja
- 8 **NOVOSTI IZ NATO-a**
NATO-cyber obrana
- 12 **TEČAJ ZA MEDIJSKE IZVJESTITELJE**
Vještine koje olakšavaju rad
- 13 **19. OBLJETNICA ČASNIČKE ŠKOLE HVU**
Dostigli suvremene NATO standarde u sustavu vojne izobrazbe
- 16 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Obilježena 19. godišnjica pogibije pripadnika 91. zb
- 17 **NOVOSTI IZ MORH-a i OSRH-a**
Studijsko putovanje XIII. naraštaja Ratne škole

VOJNA
TEHNIKA

- 18 **NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE**
- 22 **VOJNA TEHNIKA**
Ekspanzija azijske pomorske scene
- 26 **VOJNA OPREMA**
Maskirne odore

MAGAZIN

- 30 **SREDNJOVJEKOVNE BITKE**
Agincourt 1415. - vječna slava Henrika V. (I. dio)
- 32 **DOMOVINSKI RAT**
Dokumenti o napadnim operacijama JNA i pobunjenih Srba u Dalmaciji 1991. (IX. dio)
- 35 **IZ ZBIRKI VOJNOG MUZEJA**
"Zenga" čizme

Vesna PINTARIĆ, snimio Davor KIRIN

Francuska je uistinu zadvlje-
na uspjesima hrvatskih po-
strojbi u Čadu, postignutima
s europskim saveznicima,
te pokazanim sposobno-
stima hrvatskih postrojbi u
Afganistanu. Dinamičnost i
stručnost hrvatskih vojnika i
časnika su sada poznate

brigadir Eric Prigent,
vojni izaslanik Republike Francuske
u Republici Hrvatskoj

Proširenje suradnje u punom zamahu

Francusko-hrvatske bilateralne odnose, u kojima se kao jedan od prioriteta ističe i suradnja na vojnoobrambenom području mogli bismo ocijeniti vrlo kvalitetnima s najavom još sadržajnije i intenzivnije suradnje. O vojnog dijelu suradnje dviju zemalja razgovarali smo s novim francuskim vojnim izaslanikom u Republici Hrvatskoj, brigadirom Ericom Prigentom, koji je tu dužnost preuzeo u rujnu ove godine.

**Prije tri mjeseca ste preuzeli
dužnost vojnog izaslanika u Hrvat-
skoj. Kako biste ocijenili dosadašnju
obrambenu i vojnu suradnju Francu-
ske i Hrvatske?**

Vojna je bilateralna suradnja naših dviju zemalja već ustaljena, dinamična i intenzivna. Za to su zasluzni moji predhodnici koji su je razvili, ulažeći u nju svoju stručnost, ali i unoseći svoj osobni "štih".

Glavna osobina vojnog izaslanika, bilo da je zaposlenik veleposlanstva, bilo da je unutar neke vojne postrojbe, jest osjećaj za zajedništvo. Moja je prva misija u sklopu ove suradnje bila oformiti skupinu ljudi, uključujući i francuske i hrvatske zaposlenike, koji će organizirati ili voditi ove aktivnosti.

**Prije preuzimanja dužnosti VIZ-a u RH
bili ste vojni izaslanik Francuske u BiH.
Možete li se osvrnuti na to razdoblje te**

**usporediti vaša iskustva rada na različi-
tim područjima ove regije...**

Da, u Hrvatskoj nailazim na ljudsku toplinu, ljubaznost i entuzijazam, što sam posebno cijenio i u BiH. Zadvljuje me optimizam ovih naroda čije su zemlje pretrpjele strašna razdoblja. Neki su ljudi izgubili sve, ali su hrabro i bez jadikovanja nastavili svoj put. Najiskrenije sam impresioniran. Smatram da je moje iskustvo na Balkanu već uvelike utjecalo ne samo na moj pogled na svijet nego i na moj način života.

Područje vojnoobrambene suradnje se ističe kao jedan od prioriteta ukupne francusko-hrvatske bilateralne suradnje.

TO-a. Kao vojni izaslanik zemlje koja je jedna od osnivačica NATO-a, kako procjenjujete spremnost i sposobnost naših Oružanih snaga i njihov doprinos Savezu?

Htio bih, prije svega, podsjetiti da je Francuska uistinu zadivljena uspjesima hrvatskih postrojbi u Čadu, postignutima s europskim saveznicima, te pokazanim sposobnostima hrvatskih postrojbi u Afganistanu. Dinamičnost i stručnost hrvatskih vojnika i časnika su sada poznate. Kadrovni vaše vojske vladaju vojnim engleskim jezikom te su uvelike školjvani na vojnim školama velikih nacija. Uhodani su u postupke NATO-a. Ne zaboravljaju velik broj vaših profesionalnih vojnika koji su osjetili rat tijekom velikih operacija na hrvatskom tlu.

Hrvatske postrojbe sudjeluju u operacijama pod zastavom NATO-a, UN-a i Europske unije. Dakle, postavljam vam pitanje: što još trebaju dokazati hrvatske Oružane snage? ■

Ima li prostora za njezino širenje i na koja područja?

Vojna je suradnja uistinu pozitivna, budući da se bavi ne samo obrazovanjem i obukom nego je to i prilika za razmjenu ideja, upoznavanje ljudi koje ne bismo nikada susreli. Zapravo, a to uvijek ponavljam, vojna je suradnja ljudska. Izazov je uspostaviti na početku povjerenje među sudionicima; to je uistinu uzbudljivo.

Kad je riječ o proširenju suradnje, čini mi se da je ono u punom jeku. Vojno-politički prostor jugoistočne Europe sastavljen je oko vrlo konkretnе teme, a to je regionalna suradnja. Francuska je dobro shvatila to kretanje, te ga nastoji pratiti podupirući regionalne inicijative. To je trenutačni

Vojna je suradnja uistinu pozitivna, budući da se bavi ne samo obrazovanjem i obukom, nego je to i prilika za razmjenu ideja, upoznavanje ljudi koje ne bismo nikada susreli. Kad je riječ o proširenju ove suradnje, čini mi se da je ono u punom jeku.

izazov. Svi će narodi biti na dobitku u smislu razmatranja budućnosti, priznavanja i utjecaja. To je potpuno jasno u svijetu koji danas daje prednost savezima.

Znatan broj hrvatskih časnika se osposobljava na različitim razinama vojne izobrazbe, pa i onoj najvišoj, u francuskoj Ratnoj školi. U Školi stranih jezika na Hrvatskom vojnom učilištu održavaju se ispiti iz francuskog jezika koje je priznao NATO. Kako ocjenjujete dosadašnju suradnju na području vojnog obrazovanja?

Kad je riječ o učenju francuskog jezika pripadnika OSRH-a, smatram da imamo sasvim realne ciljeve. Poznavanje jezika važno je pri obavljanju vojnih misija. Stoga smo obučavali na francuskom jeziku protuminske ronioce i časnike Glavnog stožera Hrvatske vojske.

Konkretni primjer: stigao sam iz Libanona, gdje sam vršio dužnost predstojnika Ureda UNIFIL-a za upravljanje operacija-

ma. Engleski je jezik bio službeni u sklopu te misije. No, kakav ponos i kakvo bogatstvo je bilo razgovarati na francuskom jeziku s brojnim frankofonim ljudima, španjolski s mojim nadređenim, koji je bio Španjolac, hrvatski s hrvatskim časnikom. Veliko bogatstvo, ali i slika suvremenosti. Govoreći strane jezike, postajete građaninom svijeta. Još jednom ponavljam, unatoč posvuda prisutnoj tehnički, vojska ostaje izrazito ljudska. Poznavanje francuskog jezika otvara vrata francuske kulture i frankofonog svijeta. Dakle, moja poruka hrvatskim vojnicima i vojnikinjama: učite francuski jezik, nemojte propustiti priliku.

Francuski vojni brodovi su česti gosti HRM-a što otvara velike mogućnosti za razmjenu znanja i iskustava, zajedničke vojne vježbe... Kako ocjenjujete vojnu suradnju s HRM-om i mogućnosti za njezino eventualno proširenje?

Uistinu, svake godine francuski brodovi pristaju u Hrvatsku. Ti su posjeti prilika za organiziranje brojnih aktivnosti obrazovanja i obuke.

U bliskoj budućnosti želio bih da bude organizirano još više aktivnosti te da uživamo u ljepotama luke u Splitu. Uočili smo i nove mogućnosti suradnje na području djelovanja na moru. Želio bih, također, da mornarički časnici mogu ploviti na našim brodovima izvršavajući važne operativne dužnosti.

Francuske i hrvatske OS surađuju i na području logistike. U kojem smjeru će se ta suradnja dalje razvijati?

Uvezši u obzir operativne izazove s kojima se suočavaju naše vojske, naša se suradnja mora intenzivirati u području operativne logistike i potpore razmještaju snaga.

Hrvatska je malo više od godinu dana u članstvu NA-

U Karlovcu je održana planska konferencija vojne vježbe Immediate Response 2011. Na toj vježbi će sudjelovati pripadnici OS-a članica A5, a ocijenjena je kao najveća međunarodna vojna vježba koja će se sljedeće godine održati u Hrvatskoj. Vježba će biti intergranska. Terenski će se dio održavati pretežno na vojnem poligonu "Eugen Kvaternik" u Slunju, a stožerni u Simulacijskom središtu ZOD-a u Zagrebu

Glavna planska konferencija vježbe IMMEDIATE RESPONSE 2011

U prostorijama Zapovjedništva Hrvatske kopnene vojske u Karlovcu od 16. do 18. studenoga održana je glavna planska konferencija međunarodne vojne vježbe Immediate Response 2011. Vježba će se održavati u lipnju 2011., a na njoj će sudjelovati pripadnici Oružanih snaga zemalja članica Američko-jadranske povelje (A-5): Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Makedonije, SAD-a). Moguće je i pridruživanje Oružanih snaga Srbije.

Organizatori i glavni nositelji vježbe su Hrvatska kopnena vojska i Zapovjedništvo Oružanih snaga SAD-a za Europu (US EUCOM). Vježba će biti intergranska. Terenski će se dio održavati pretežno na vojnem poligonu "Eugen Kvaternik" u Slunju, a stožerni u Simulacijskom središtu ZOD-a u Zagrebu. Terenski će dio uglavnom provoditi pripadnici OS SAD-a i Hrvatske.

Na planskoj konferenciji sudjeluju predstavnici svih sudionica iz A-5 te civilnih struktura iz Republike Hrvatske koje će biti uključene u pripremu vježbe. Osim planiranja, konferencija obuhvaća i rad po radnim skupinama te obilaske područja održavanja vježbe.

Načelnik Odjela za obuku i vježbe u Upravi za operativne poslove i obuku GSOSRH-a brigadir Ivica Olujić označio je Immediate Response 2011 kao najveću međunarodnu vojnu vježbu koja će se sljedeće godine održati u Hrvatskoj. Potvrdio je da je riječ o prvoj u ciklusu istoimenih vježbi: još dvije će se održati 2012. i 2013. godine. Opseg vježbe svake bi godine trebao biti sve veći. Osim međunarodne vojne suradnje i razvoja interoperabilnosti, za širi kontekst vježbe bitan segment bit će i vojno-civilna suradnja na području grada Slunja. Naime, osim objekata na poligonu "Eugen Kvaternik", u sklopu vježbe sudionici će obnoviti ili izgraditi civilni objekt važan za lokalnu zajednicu, napomenuo je Olujić.

Načelnik Odjela za obrambenu suradnju američkog vojnog izaslanstva u RH pukovnik Charles Davis označio je vježbu vrlo bitnom i za američku stranu te izrazio zadovoljstvo činjenicom što će uz Hrvatsku i SAD u njoj sudjelovati i drugi regionalni partneri. "Bit će to dobra prilika da se razviju mehanizmi suradnje, u vojničkom i u širem kontekstu", rekao je Davis.

Pukovnik Kevin Stibich iz US EUCOM-a potvrdio je dolazak pripadnika Američke kopnene vojske, zrakoplovstva i mornarice, uz mogućnost pridruženja marinaca. □

Sudionici planske konferencije

Načelnik GSOS-a Republike Albanije u posjetu Hrvatskoj

Izaslanstvo OS Republike Albanije predvođeno načelnikom Glavnog stožera brigadnim generalom Maksimom Malajem boravilo je od 14. do 16. studenoga u službenom posjetu Republici Hrvatskoj. Albansko je izaslanstvo u vojarni "Kupari" dočekao načelnik GSOSRH-a general zbora Josip Lucić sa suradnicima. Tijekom posjeta održani su stožerni razgovori dvaju izaslanstava čija je glavna tema bila razvoj obrambene suradnje dviju zemalja. Republiku Albaniju i Republiku Hrvatsku ne povezuje samo istodobni prijam u članstvo NATO saveza već i nastojanje da u sklopu regionalnih inicijativa i euroatlantskih integracija aktivno pridonesu regionalnoj stabilnosti i međunarodnim naporima osiguravanja trajnog mira.

Budući da albanski vojnici sudjeluju u operaciji ISAF od 2002. (trenutačno ih je u Afganistanu 257), razmjena iskustava s hrvatskim kolegama nezaobilazna je tema prilikom svakog susreta. Model zajedničke obuke Operativno mentorских timova za vezu (OMLT-ova), poput ljetos održane obuke u vojarni "Drgomalj" u Delnicama, pokazao se uspješnim. Na tom će se tragu nastaviti dogovori o budućim oblicima zajedničke obuke te modelima prenošenja hrvatskih iskustava iz sudjelovanja u međunarodnim misijama i operacijama potpore miru. Nakon što je u travnju ove godine Vojnodiplomatsku izobrazbu na HVU "Petar Zrinski" završio i jedan albanski časnik, razmatra se mogućnost daljnje suradnje na području školovanja. Brigadiru Jeronimu Bazi, koji je bio među tri najbolja polaznika 9. naraštaja vojnodiplomatske izobrazbe, u Kuparima je osobno čestitao i general Lucić. Suradnja u sklopu Američko-jadranske povelje i dalje će biti okosnica jačanja obrambene suradnje dviju zemalja.

OJI

Svečana prisega kadeta osmog naraštaja

U Kninu je 13. studenoga 8. naraštaj kadeta Časničke škole Hrvatskoga vojnog učilišta "Petar Zrinski" položio svečanu prisegu kojom su postali pripadnici Oružanih snaga RH. U nazočnosti vojnih i civilnih dužnosnika, kao i svojih roditelja, rodbine i prijatelja, prisegu je položilo 74 kadeta, od čega je 15 kadetkinja, a koji se školju na Sveučilištu u Zagrebu i Splitu.

Čestitke kadetima uputili su izaslanik ministra obrane, državni tajnik MORH-a Mate Raboteg i ravnatelj Hrvatskog vojnog učilišta "Petar Zrinski", general-bojnik Mirko Šundov.

U obraćanju kadetima državni tajnik Raboteg naglasio je važnost vojnog poziva kao i potrebu za stručnim i sposobnim časnicima i dočasnicima kako bi OSRH bio kompatibilan s NATO savezom. "Vi predstavljate ne samo sebe nego i svoju domovinu ma gdje bili, vi ste predstavnici pobjedničke vojske", naglasio je državni tajnik u svom govoru.

Čestitajući kadetima na svečanoj priseci general Šundov je rekao: "Vi ste imali više mogućnosti u svom izboru, ali ste izabrali program Kadet na čemu vam čestitam i dajem potporu u dalnjem stjecanju novih znanja i

Snimio Tomislav BRANDT

vještina, kako na fakultetu tako i u OSRH." Prije čina prisege kadeti su se upoznali s granama OSRH-a, tako su posjetili 93. zrakoplovnu bazu u Zemuniku kod Zadra, gdje su se upoznali s djelovanjem HRZ-a i PZO-a. Posjetili su i Hrvatsku ratnu mornaricu te brod HRM-a "Faust Vrančić", a bili su i na prijmu kod zapovjednika HRM-a, kontraadmirala Ante Urlića. Kadete je primio i zamjenik zapovjednika GMTBR-a brigadir Tihomir Kundid.

Na dan prisege kadetima je održana prezentacija o Domovinskom ratu s posebnim osvrtom na operaciju Oluja, te strateškoj i povjesnoj ulozi grada Knina.

Tog su dana izaslanstva HVU "Petar Zrinski" i Grada Knina položila vijence na središnjem križu na groblju u Kninu za sve poginule. Svečanost ovogodišnje prisege uveličali su nastupom Orkestar HRM-a i klapa HRM-a "Sv. Juraj".

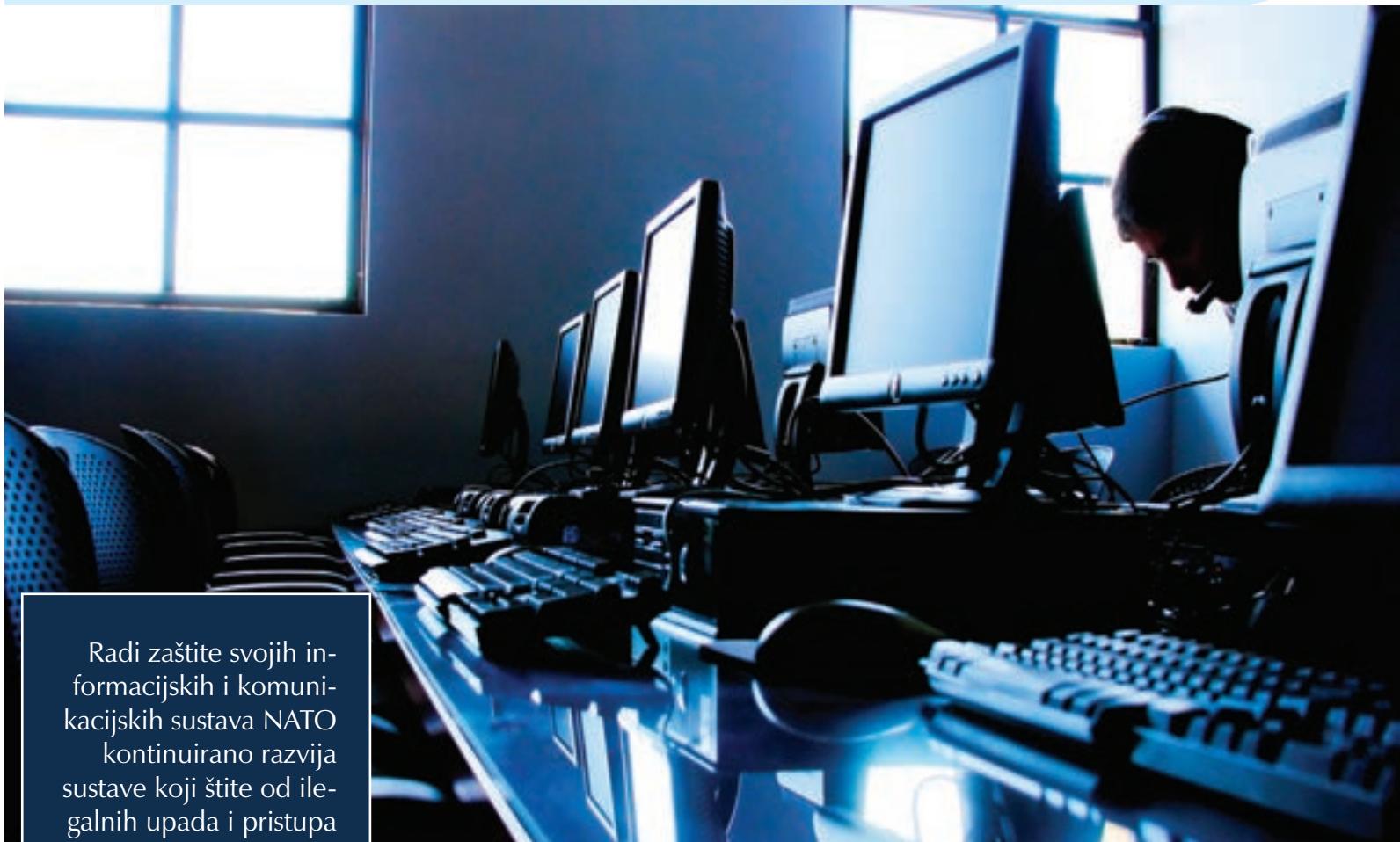
Zdravko LOVAŠEN

Snimio Tomislav BRANDT

NATO-CYBER OBRANA

Radi zaštite svojih informacijskih i komunikacijskih sustava NATO kontinuirano razvija sustave koji štite od ilegalnih upada i pristupa mrežama, a cyber-zaštita bit će obuhvaćena

kontinuirano razvija sustave koji štite od ilegalnih upada i pristupa mrežama, a cyber-zaštita bit će obuhvaćena i novim Strateškim konceptom. Na važnost cyber-obrane nedavno

je podsjetio i glavni tajnik NATO-a Anders Fogh Rasmussen koji je kazao da opasnost od međunarodnog terorizma uključuje i cyber-napade koji mogu paralizirati rad država...

Radi zaštite svojih informacijskih i komunikacijskih sustava NATO kontinuirano razvija sustave koji štite od ilegalnih upada i pristupa mrežama, a cyber-zaštita bit će obuhvaćena i novim Strateškim konceptom. Sve mjere što se poduzimaju na tom području praktična su provedba politike NATO saveza na cyber-obrani. Naime, nakon cyber-napada u Estoniji 2007. godine, zemlje članice Saveza u siječnju iduće godine dogovorile su smjernice cyber-obrane. Tada su napadnute internetske stranice estonske Vlade i Predsjednika, gotovo sva ministarstva, političke stranke, najveće banke, tvrtke te mediji. To je prvi slučaj cyber-napada na državu koji neki povezuju s premještanjem

spomenika sovjetskim vojnicima iz središta glavnog grada. Zbog napada ta je zemlja tada zatražila pomoć NATO-a, koji je potom poslao svoje stručnjake u Tallinn. Nakon tog incidenta određena su načela i smjernice, a koja se odnose na NATO-ova civilna i vojna tijela, za osiguravanje zajedničkog pristupa cyber-obrani kao i zajednički odgovor za cyber-napade. Među dokumentima koji se odnose na cyber-obranu jest i NATO 2020 izvješće koje je izradila skupina stručnjaka zadužena za novi Strateški koncept. Radi koordinacije cyber-obrane u svim zemljama članicama osnovan je NATO Cyber Defence Management Authority (CDMA). Istraživanja i obuke o cyber-sigurnosti provode se u

General Petreus s hrvatskim časnikom u ISAF-u

sklopu NATO-ova središta Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence (CCDCOE) u Tallinnu. Inače, NATO u cyber-obrani surađuje s brojnim partnerima i međunarodnim organizacijama. Savez bi u skladu s postojećom politikom trebao biti spremjan obraniti se od mogućih cyber-napada kao i proširiti svoja znanja, sposobnosti i iskustvo na zemlje partnera. Suradnja na cyber-obrani podrazumijeva dvosmjernu komunikaciju jer bi Savez od razmjene informacija također trebao profitirati te biti, u slučaju potrebe, u mogućnosti primiti pomoć zemlje partnera. Sjevernoatlantsko vijeće, NATO-ovo glavno političko tijelo ima ukupnu kontrolu nad NATO-ovim politikama i aktivnostima vezanim uz cyber-obranu, a izvršna radna skupina (EWG) priprema politiku NATO-a

CYBER-VJEŽBA

Vježbu cyber-obrane, Cyber Coalition 2010, Savez je proveo od 16. do 18. studenoga, a u sklopu nje testirani su odgovori na cyber-napade, međuresorska suradnja kao i strateško odlučivanje unutar NATO-a i zemalja članica. Scenarij vježbe uključio je višestruke cyber-napade unutar zemalja članica kao i veći broj tehničkih elemenata. U vježbu su bila uključena sva tijela Saveza koja su uključena u cyber-obranu, a Cyber Coalition je treća vježba koju NATO provodi. Naime, prva je vježba održana u studenome 2008., i na njoj su sudjelovala samo tijela zadužena za cyber-obranu. Već iduće godine Savez je pozvao sve zemlje članice da se pridruže vježbi. Ovogodišnju je vježbu koordinirao Cyber-Coalition tim i to iz sjedišta u Belgiji, a za njezinu pripremu i provedbu bila su zadužena sva ostala tijela Saveza.

za cyber-obrane. Glavno tijelo za savjetovanje o tehničkim i provedbenim aspektima za cyber-obranu jest Control i Command (NC3), no tu su i druge agencije te središta odgovorna za pružanje tehničke i operativne usluge kibernetičke sigurnosti. Na važnost cyber-obrane nedavno je podsjetio i glavni tajnik NATO-a Anders Fogh Rasmussen koji je kazao da opasnost od međunarodnog terorizma uključuje i cyber-napade koji mogu paralizirati rad država, a time i osakatiti gospodarstvo. Istaknuo je i da su upravo napadi te vrste jedan od razloga zašto se NATO mora transformirati te zašto uz obranu granica, Savez mora biti u stanju braniti se i na ovom području. ■

Na redovitoj zadaći u Afganistanu trenutačno se nalazi 16. hrvatski kontingenat, a hrvatski timovi raspoređeni su na više mesta diljem zemlje. Pukovnik Goran Božić, pripadnik CROCON-a raspoređen u HQ ISAF u Kabulu ima čestu prigodu čuti pohvale na račun Hrvatske i naših vojnika koji sudjeluju u ovoj međunarodnoj mirovnoj misiji. Posebno je zadovoljstvo to čuti od zapovjednika NATO-ovih snaga u Afganistanu generala Davida Petreusa s kojim se pukovnik Božić imao zadovoljstvo susresti.

Ukrajinski brod u borbi protiv terorizma

Kako bi pomogla NATO-ovoj operaciji "Active Endeavour," kojoj je cilj otkriti i spriječiti terorističke aktivnosti u regiji, Ukrajina je prošloga tjedna poslala ratni brod koji će pomagati toj akciji u istočnom Mediteranu. Posada broda bit će zadužena za prikupljanje i analiziranje informacija o sumnjivim plovilima a pratit će se

i brodovi koji prevoze teret. Naime, Ukrajina je, nakon Rusije, druga zemlja partner Saveza, a ovo je već šesti put da se njihov brod pridružio toj operaciji. Uz podmornicu i zračno praćenje, SNMG2 će pratiti aktivnosti vezane uz utovar, i to od grčkog otoka Krete pa do istočnih krajeva Mediterana. Naime, odnosi između Saveza i Ukrajine formalizirani su 1991. godine kada se ta zemlja pridružila Sjevernoatlantskom vijeću za suradnju.

Žene, mir i sigurnost u Afganistanu

Više od 100 okupljenih sudjelovalo je 11. i 12. studenoga na konferenciji o provedbi UN-ove Rezolucije 1325 o ženama, miru i sigurnosti u Afganistanu, koja se održala u Tallinnu. Prema riječima pomoćnice glavnog tajnika NATO-a za javnu diplomaciju, dr. Stefanie Babst Savez je zajedno s mnogim zemljama partnerima provedbu Rezolucije 1325 učinio prioritetnom. Napomenula je da unatoč naporima Saveza mnoge žene u Afganistanu još uvijek ne žele prihvatići političke položaje. "Afganistan, uz našu pomoć teži k postizanju pomirenja i političke stabilnosti, no NATO neće poduprijeti bilo koji proces koji bi mogao ići na štetu žena, njihovih prava i sigurnosti", istaknula je dr. Babst.

Visoki standardi rada u svakom segmentu logističke potpore

Zapovjedništvo za potporu ispunjava sve svoje zadaće efikasno, ekonomično i na vrijeme, kazao je general Barić, te napomenuo i da se i na iskustvima iz Domovinskog rata naučilo na koji način razvijati ZzP, koji dobiva sve pohvale za svoj rad u zemlji, ali i za osiguranje logističke potpore pripadnicima OSRH-a u misijama

Zapovjedništvo za potporu obilježilo je 15. studenoga u vojarni "Satnik Josip Zidar" u Velikoj Buni osmu obljetnicu ustrojavanja. Na svečanosti su bili izaslanik Predsjednika Republike Hrvatske i vrhovnog zapovjednika OSRH-a Zlatko Gareljić, izaslanik ministra obrane državni tajnik MORH-a Mate Raboteg, zamjenici načelnika GSOSRH-a general-pukovnik Slavko Barić i kontra admirral Zdenko Simićić, te drugi dužnosnici MORH-a i OSRH-a, djelatnici ZzP-a i predstavnici Crkve.

Postrojbe Zapovjedništva za potporu čine danas najveću logističku organizaciju u OSRH-u, odgovornu za organizaciju i provedbu logističke, zdravstvene,

personalne i druge potpore pripadnicima, postrojbama i zapovjedništvima OSRH-a. Istaknuo je to u svom govoru zapovjednik ZzP-a general-bojnik Mate Ostović. Raznorodnu logističku potporu provode i organiziraju u 30 vojarni i 13 izdvojenih vojnih objekata. General Ostović je istaknuo i da Zapovjedništvo za potporu provodi i obuku iz logističkih specijalnosti za djelatnike MORH-a i pripadnike OSRH-a, a djelatnici ZzP-a aktivno sudjeluju i u misiji ISAF u obuci pripadnika afganistanske vojske iz funkcionalnog područja logistike.

General-pukovnik Slavko Barić djelatnicima ZzP-a obljetnicu je čestitao uime načelnika GS OSRH-a. "Zapovjedništvo

za potporu ispunjava sve svoje zadaće efikasno, ekonomično i na vrijeme, kazao je general Barić, te napomenuo i da se i na iskustvima iz Domovinskog rata naučilo na koji način razvijati ZzP, koji dobiva sve pohvale za svoj rad u zemlji, ali i za osiguranje logističke potpore pripadnicima OSRH-a u misijama.

Uime ministra obrane čestitke ZZP-u povodom osme obljetnice uputio je državni tajnik MORH-a Mate Raboteg. Ističući važnost logističkog sustava Raboteg je kazao da je "logistička sastavnica svih OS-a ne samo bitna za dostizanje deklariranih sposobnosti, nego je ona odraz uređenosti i organiziranosti obrambenog sustava u cjelini." Istaknuo je i da je ZzP u svom radu postavio visoke standarde, u potpunosti usvojio i primijenio koncept zemlje domaćina, te su i u misiji ISAF izgradili snažan potporni segment.

Čestitke djelatnicima ZzP-a uputio je uime Predsjednika Republike, njegov izaslanik Zlatko Gareljić kazavši da se obilježavajući obljetnice uvijek treba

Visoki uzvanici u obilasku taktičko-tehničkog zbora

prisjetiti prošlosti, okolnosti nastajanja suvremene Hrvatske i doprinosa svih branitelja koji su se odazvali pozivu savjesti i branili svoje, te odgovornosti za sadašnjost i budućnost društva i države. Ističući važnost OS-a, rekao je da su one oslonac građanima i pouzdan partner u međunarodnim organizacijama i Savezu. "Naše je da maksimalno racionalno, i maksimalno efikasno organiziramo i razvijamo nacionalni sigurnosni sustav, obrambeni sustav i OS", zaključio je Gareljić

Djelatnicima ZzP-a uručene su pohvale, nagrade i promaknuća u više činove. Među časnicima koji su dobili više činove je i zapovjednik ZzP-a Mate Ostović koji je promaknut u čin general-bojnika. Obilježavanje 8. obljetnice ZzP-a završilo je prigodnim programom u kojem su nastupili klapa HRM-a "Sveti Juraj" i Orkestar OSRH-a. ■

Postrojbe Zapovjedništva za potporu danas organiziraju i provode raznorodnu logističku potporu u 30 vojarni i 13 izdvojenih vojnih objekata. Skladište i čuvaju strateške zalihe materijalnih sredstava u više vojno skladišnih kompleksa, održavaju naoružanje i drugu vojnu opremu u jednom remontnom zavodu i tri radionice, pružaju zdravstvenu potporu u 14 područnih vojnih ambulanti i dva specijalizirana zavoda medicine rada te veterinarski nadzor nad svim objektima i procesima u OS. Samo u 2010. godini pripadnici ZzP-a pružili su više od 300 dodatnih posebno organiziranih logističkih, zdravstvenih, glazbenih i drugih potpora postrojbama i zapovjedništvima OSRH-a, tijelima državne, lokalne uprave i samouprave te drugim civilnim organizacijama i ustanovama.

Pripadnici ZzP-a aktivno su sudjelovali i u potpori protupožarne sezone te protupoplavnim aktivnostima.

Zapovjedništvo za potporu je odgovorno Glavnom stožeru OSRH-a za organizaciju i provedbu logističke i zdravstvene potpore pripadnicima i sastavnicama hrvatskog kontingenata u NATO vođenim operacijama u Afganistanu i Kosovu. Sa svrhom provedbe logističke i zdravstvene potpore naših kontingenata u međunarodnim operacijama ZzP je u skladu s NATO-ovom logističkom doktrinom nositelj ustrojavanja i obuke Nacionalnih elemenata potpore koji se raspoređuju u području operacija zajedno s ostalim sastavnicama hrvatskog kontingenata koje podupire. Trenutačno se u pet međunarodnih misija nalazi 31 pripadnik ZzP-a.

ZzP već godinama u radu u zemlji, ali i u području NATO vođenih operacija primjenjuje načela i organizira logističku, zdravstvenu i drugu potporu sastavnica našeg kontingenata u skladu s NATO-ovim logističkim doktrinama i postupcima.

Dražen JONJIĆ, snimio Davor KIRIN

Tečaj je rezultat sporazuma između MORH-a i HRT-a da bi se medijskim izvjestiteljima omogućio onaj dio obuke koji je itekako bitan u njihovu radu. Usvajanjem osnovnih znanja i vještina iz vojnog područja medijski djelatnici uvelike pridonose svojoj osobnoj sigurnosti i olakšavaju obavljanje svojih zadaća

Vještine koje olakšavaju rad

Kada su ih na putu prema još jednom tečaju oteli "pobunjenici", odvodeći ih u nepoznato, ne govoreći im ništa, djelatnici Hrvatske radio-televizije, njih sedmero morali su primijetiti da postoje i one vrste obuka u kojima je približavanje mogućih situacija u kojima se mogu naći nezaobilazan dio pripreme za rad vojnih izvjestitelja na terenu.

Upravo takvim dočekom počeo je petodnevni tečaj za medijske izvjestitelje koji je u organizaciji Obučnog središta za međunarodne vojne operacije (OSMVO) i Edukativnog centra HRT-a proveden prošli tjedan na Vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" u Slunjku.

Ovaj tečaj rezultat je sporazuma između MORH-a i HRT-a da bi se medijskim izvjestiteljima omogućio onaj dio obuke koji je itekako bitan u njihovu radu. Djelovati na području mirovnih operacija, u kriznim područjima, biti u kontaktu s vojnicima i s civilnim stanovništvom nije uvijek jednostavno i

podrazumijeva usvajanje nekih osnovnih znanja i vještina iz vojnog područja, čime medijski djelatnici uvelike pridonose svojoj osobnoj sigurnosti i olakšavaju obavljanje svojih zadaća.

Iskusni instruktorski tim OSMVO-a i Edukativnog centra HRT-a potrugao se podučiti novinare, snimatelje i tehničare kako se snaći na terenu, kako se kretati uz pomoć GPS-a, kako izgleda terenska vožnja, kako je svladati, kako pružiti prvu pomoć, što ako se otvorí paljba, naiđe na pobunjenike ili na eksplozivne naprave, i uza sve to kako napraviti dobar televizijski prilog. Sudionici tečaja samo su primijetili da dani postaju sve kraći i da treba dobar dio noći potrošiti da bi se svladale neke vještine koje itekako olakšavaju život u područjima gdje su izazovi brojni i gdje neke tipične vojničke vještine mogu uvelike pomoći medijskim izvjestiteljima.

Zapovjednik OSMVO-a brigadir Dražen Bartolac kaže da je i samom središtu, koje je do sada provelo brojne obuke, ovakav

oblik treninga bio nešto potpuno novo. Naravno, riječ je o pilot-tečaju i iskustva prvih polaznika i zapažanja instruktora bit će dragocjena. Cilj, naravno, nije bio stvoriti od novinara vojnike, već ih *familijarizirati* sa specifičnim situacijama, spremajući ih na situacije u kojima bi se mogli naći. Voditeljica Edukativnog centra HRT-a Nela Gudelj naglašava da su ova znanja dragocjena: "Ideja je, u suradnji s OSRH-om, stvoriti regionalno središte za obuku medijskih izvjestitelja." Svoje zadovoljstvo viđenim na tečaju, impresioniranost motiviranošću i profesionalizmom polaznika i instruktora izrazili su i zapovjednik ZOD-a brigadni general Ivan Jurić i ravnatelj Hrvatskog radija Zoran Mihajlović koji su nazočili Danu visokih dužnosnika tijekom tečaja.

A sedmero "otetih" s početka priče upravo sređuju dojmove, prisjećajući se scena za koje im je poprilično drago što su dio fikcije, a ne dokumentaristike. Tečaj za medijske izvjestitelje dao im je mogućnost susreta s novim područjem i nekim vještinama o kojima, možda, do sada nisu ni razmišljali. ■

S obzirom na vrlo dinamičnu svakodnevnicu škole, i ova je obljetnica proslavljena radno uz pripreme za prisegu novog naraštaja kadeta, završetak dvotjednog taborovanja polaznika 10. naraštaja Temeljne časničke izobrazbe na vojnem vježbalištu "Gašinci" te netom započetu izobrazbu 10. naraštaja Napredne časničke izobrazbe

Dostigli suvremene NATO standarde U SUSTAVU VOJNE IZOBRAZBE

Časnička škola obilježila je 11. studenoga 19. obljetnicu svog postojanja kao najstarija škola u sastavu Hrvatskog vojnog učilišta "Petar Zrinski". Kako je tekao njezin razvoj i možemo li danas nakon zamalo dva desetljeća promjena i prilagodbi NATO standardima uopće usporediti sadašnji sustav vojne izobrazbe časnika OSRH-a sa stanjem na početku, ukratko je pojasnio zapovjednik škole, pukovnik Ivan Magić: "Uistinu, Časnička se škola danas uvelike razlikuje od prvih namjenskih rodovskih Tečajeva za obuku časnika iz studenoga 1991. Sustav vojne izobrazbe OSRH-a, stvaran je tada u posebno složenim ratnim okolnostima. U prvim danima Domovinskog rata velik je problem bio nedostatak zapovjednog kadra, pa je svrha prvih tečajeva bila u što kraćem vremenu ospozobiti časnike i gardiste i uputiti ih na prve crte bojišta. Tečajevi su započeli na više mjesta, u Varaždinu, Samoboru i Borongaju 11. studenoga 1991. i taj se datum

dan danas obilježava kao Dan Časničke škole, iako je ona formalno ustrojena u Kumrovcu već u srpnju '91. Pravi je kvalitativni pomak sustav izobrazbe časnika doživio s preseljenjem u vojarnu Illica 256b potkraj prosinca 1991. gdje je osnovan Centar za obuku časnika koji slijedom preustroja Oružanih snaga u kolovozu 1992. mijenja ime u Časnički centar. Ustrojavanjem Hrvatskog vojnog učilišta u ožujku 1993. škola dobiva današnji naziv Časnička škola. Dakle, škola je već u razdoblju Domovinskog rata doživljavala intenzivne promjene zbog kontinuirane prilagodbe svojoj zadaći, a što je, naravno, nastavljeno i intenzivirano u razdoblju prilagodbe mirnodopskim uvjetima te ulasku u NATO savez. Tako se Časnička škola u travnju 1997. podređuje Učilištu Hrvatske kopnene vojske u čijem sastavu djeluje do 2003., odnosno do ustrojavanja Zapovjedništava za izobrazbu i obuku unutar grana OSRH-a. Od tada, pa do ustrojavanja HVU "Petar Zrinski" 3. rujna 2007. usporedno djeluju i tri granske Časničke

Zapovjednik Časničke škole,
pukovnik Ivan Magić

škole. Novim ustrojem Časnička škola HVU-a postaje intergranska, a čime je Zapovjedništvo škole, Bojna za izobrazbu u kojoj se provodi izobrazba temeljne i napredne razine (vod – satnija/bitnica) te Kadetska bojna koja provodi program Kadet. U 19 godina postojanja, Časnička škola je prešla dug i zahtjevan put da bi u svakom trenutku bila sposobna odgovoriti trenutačnim i budućim potrebama OSRH-a u stvaranju, izobrazbi i usavršavanju njezina zapovjednog kadra. Upravo se zbog toga tijekom izobrazbe, osim stjecanja stručnih znanja, velika pozornost posvećuje jačanju i razvoju fizičke i psihičke spremnosti, domoljublu, poštenju, moralu, dakle svim onim osobinama koje krase časnika i profesionalnog vojnika."

Osim kontinuirane temeljne i napredne časničke izobrazbe u redovitom i dopisnom obliku, škola je u svojoj povijesti provodila i izobrazbu ročnika-kandidata za pričuvne časnike OSRH-a, obuku i izobrazbu kadeta OSRH-a, brojne tečajeve i seminare te sportske događaje u kojima je sudjelovala organizacijski i angažmanom svojih djelatnika, nastavnika te dočasnika-instruktora.

Svjesni činjenice da je stvaranje vojnoobrazovnih sustava koji danas imaju ugled u svijetu trajalo desetljećima pa i stoljećima, možemo zaključiti da je Časnička škola HVU-a doista mlada institucija koja je u 19 godina svog postojanja dostigla suvremene NATO standarde u sustavu vojne izobrazbe. ■

STRELIŠTE NOVO SELO

Leida PARLOV, snimio Davor KIRIN

Taborovanje na kojem su dragovoljni ročnici bili od 8. do 13. studenoga bila je posljednja, treća i najzahtjevnia faza obuke ili, kako se to najčešće kaže, kruna obuke

Središte za temeljnu obuku u Požegi uspješno privodi kraju obuku petog naraštaja dragovoljnih ročnika. Obuci je 250 dragovoljnih ročnica i ročnika pristupilo potkraj rujna, a u završnom dijelu ostalo je njih 245. To je treći naraštaj dragovoljnih ročnika koji je

obuku u cijelosti proveo u požeškom Središtu za temeljnu obuku. Iz dana u dan radili su na podizanju motoričkih sposobnosti i usvajanju vojno-stručnih znanja. Napredak nije izostao. Djelatnici požeškog Središta obučavali su ih svim osnovnim radnja-

U sklopu taborovanja provodilo se pokazno gađanje uspješnosti s AK 47 na različite ciljeve

ROČNICI NA

ma i postupcima kojima moraju suvereno vladati vojnici. Ročnici i ovog, kao i prethodnih naraštaja, tijekom obuke su doslovce davali sve od sebe. U prilog tome govori i podatak da je ovo naraštaj u kojem je bilo najmanje odustajanja do sada.

Jedinstveno iskustvo

Osmotrijedna obuka provodila se u tri faze. Prva ili kako se vojnički kaže, faza puzanja trajala je dva tjedna. U sklopu nje proveden je prihvat ročnika, ulazno testiranje motoričkih sposobnosti, raspoređeni su u satnije i formirane su skupine koje su zajedno radile do kraja obuke. Ta početna dva tjedna bila su i svojevrsni filter kad su u pravilu oni koji su mislili odustati, to i učinili.

U drugoj ili hodajućoj fazi otшло se korak dalje. Tijekom četiri tjedna dragovoljni ročnici su provodili pripremna gađanja na rednom broju 1 i 2 iz AP i HS 2000. Svakodnevno su ih ocjenjivali.

U sklopu obuke obradilo se deset vojno-stručnih programskih područja među kojima su, primjerice, ona vezana uz topografiju, sustave veza, minsko-eksplozivna sredstva.

Radni dan im je trajao i po deset sati te je za takav tempo, doista trebalo imati dobру volju i motivaciju, koje im do samog kraja obuke nije nedostajalo. Potvrđio je to i zapovjednik Središta za temeljnu obuku u Požegi pukovnik Robert Krnčević kad su ročnike na taborovanju na streljuštu Novo Selo nedaleko od Požege posjetili zamjenik zapovjednika HKoV-a

Bez izvanrednih događanja, najmanje odustajanja do sada, visoka motiviranost do samog kraja, mogli bi se izdvojiti kao najvažnije odlike petog, svojevrsnog jubilarnog naraštaja dragovoljnih ročnika.

brigadni general Zvonko Peternel i zapovjednik Zapovjedništva za obuku i doktrinu "Fran Krsto Frankopan" brigadni general Ivan Jurić.

Taborovanje na kojem su dragovoljni ročnici bili od 8. do 13. studenoga bila je posljednja, treća i najzahtjevnija faza obuke ili, kako se to najčešće kaže, kruna obuke. U sklopu taborovanja provodilo se uvježbavanje i taktička obuka, pokazno gađanje uspješnosti s AK 47 na različite ciljeve, odnosno preciznost djelovanja pješačkog naoružanja na zapreke te pokazno i instinktivno gađanje s AK 47 i HS 2000. Sve su se radnje provodili pod budnim okom instruktora.

U sklopu završnog dijela obuke u požeškoj se vojarni provodi izlazna provjera motoričkih sposobnosti, još jednom provjerava stečeno znanje i daje se zaključna završna ocjena. Proglašava se i najbolji dragovoljac u naraštaju.

Bez izvanrednih događanja, najmanje odustajanja do sada, visoka motiviranost do samog kraja, mogli bi se izdvojiti kao najvažnije odlike petog, svojevrsnog jubilarnog naraštaja dragovoljnih ročnika. Osim ročnika za takav ishod veliku zaslugu imaju i djelatnici požeškog Središta, njihovo neprocjenjivo iskustvo u obuci onih koji se prvi put susreću s vojnim pozivom.

Neki od ovih mladih ljudi ostat će u Oružanim snagama i raditi kao vojnici, dočasnici i časnici. Neki od njih jednostavno će nastaviti sa svojim životom u civilstvu, ali bogatiji za još jedno životno iskustvo i ponosni što su, premda samo osam tjedana, služili Oružanim snagama Republike Hrvatske. ■

Obilježena 19. godišnjica pogibije pripadnika 91. zb

U Puli je 10. studenoga kod spomen-obilježja na prostoru Eskadrile borbenih aviona 91. zb obilježena 19. godišnjica pogibije dvojice pripadnika HRZ-a i PZO-a, bojnika Marijana Vinkovića i časničkog namjesnika Dušana Bulešića, te dvojice pripadnika specijalne postrojbe MUP-a Vicalj Marjanovića i Steve Grbića stradalih u akciji razminiravanja zračne luke Pula ratne 1991.

Na komemoraciji u prigodnom govoru zamjenik zapovjednika Eskadrile

borbenih aviona 91. zb Christian Jagodić je istaknuo: "Njihovo je domoljublje bilo jače od izazova opasnosti kada su krenuli razminirati područje zračne luke u Puli. Svojom nesebičnom žrtvom spasili su živote mnogih drugih".

Na obilježavanju 19. godišnjice pogibije pripadnika HRZ-a i PZO-a i policije okupile su se obitelji poginulih, izaslanstva Istarske županije, Grada Pule, Zračne luke Pula, PU Istarske, te predstavnici braniteljskih udruga i

zapovjedništva 91. zb kao i bivši zapovjednici postrojbe, a molitvu za poginule predvodio je don Ivo Borić. Ujedno su položeni vijenci i zapaljene svjeće na spomen-obilježju stradalih pripadnika. OJI

Kadetima predstavljen rad 93. zb HRZ-a i PZO-a

Kadeti 8. naraštaja posjetili su 11. studenoga postrojbe HRZ-a i PZO-a u vojarni "Zemunik", 93. zrakoplovnu bazu i Središte za obuku "Rudolf Perešin".

Tom su im prigodom predstavljene povjesnica i misije HRZ-a i PZO-a te modeli školovanja hrvatskih vojnih pilota. Kadeti su imali prigodu razgledati i dio tehnike na kojima lete vojni piloti. Posjet je upotpunjeno razgledanjem grada Zadra i njegove kulturno-povijesne baštine. OJI

Tečaj vozača vozila LOVV IVECO

U Središtu za obuku i doktrinu logistike u Požegi od 18. listopada do 5. studenoga proveden je tečaj za vozače lakih oklopnih višenamjenskih vozila (LOVV IVECO).

Zadaće su ovog tečaja upoznavanje sigurnosnih sustava vozila, upravljanje vozilom u svim uvjetima, upoznavanje i rukovanje svakim uređajem, opremom i dijelom motora vozila, priprema za transport cijekolupnog vozila i pripadajuće opreme, uključujući pripremu za transport zračnim i pomorskim sredstvima prijevoza te izvođenje radnji preventivnog održavanja vozila.

Tijekom tri tjedna četiri polaznika osposobljena su za sigurno upravljanje lakinim oklopnim višenamjenskim vozilom u svim bojnim, vremenskim i zemljишnim uvjetima, samostalno i u skupini.

M. TRNOKOP

Američki vojni izaslanik posjetio HVU "Petar Zrinski"

Vojni izaslanik obrane SAD-a brigadir Calvin T. Carlsen boravio je 9. studenog u radnom posjetu Hrvatskom vojnom učilištu "Petar Zrinski", gdje ga je primio ravnatelj HVU-a general-bojnik Mirko Šundov sa suradnicima. Tom je prigodom održana prezentacija o Hrvatskom vojnem učilištu, nakon čega su djelatnici HVU-a i brigadir Carlsen razgledali bogati fundus knjiga u knjižnici HVU-a. Brigadir Carlsen posjetio je kabinete i polaznike u učionicama Ratne škole "Ban Josip Jelačić", Školu stranih jezika "Katarina Zrinska", te smještajne i radne kapacitete Kadetske bojne Časničke škole. OJI

Studijsko putovanje XIII. naraštaja Ratne škole

Polaznici XIII. naraštaja Ratne škole predvođeni brigadnim generalom Slavenom Zdilarom od 2. do 5. studenoga bili su na studijskom putovanju u Bosni i Hercegovini. Tijekom boravka u BiH, polaznici Ratne škole posjetili su Zapovjedništvo za potporu OS BiH i Zapovjedništvo 6. pješačke brigade u vojarni "Kozara" u Banjoj Luci. Posjetili su i Ministarstvo obrane BiH gdje ih je primio ministar obrane Selmo Cikotić, a nakon toga bili su i na radnom sastanku u Domu OS BiH s čelnim ljudima zajedničkog stožera OS BiH. Posjetili su i Parlament BiH gdje ih je primio vojni povjerenik u Parlamentu Boško Šiljegović.

Uz obilazak kulturnih i vjerskih institucija koje su obilježile hrvatski narod kroz povijest Bosne i Hercegovine, polaznici Škole posjetili su i Veleposlanstvo RH u BiH gdje ih je primio veleposlanik Tonči Staničić.

Studijsko putovanje završilo je u Čapljini, u Zapovjedništvu 4. pješačke brigade gdje ih je primio zapovjednik, brigadni general Ivica Jerkić, inače bivši polaznik Ratne škole "Ban Josip Jelačić" u Zagrebu. S. PRANJIC

Otvorena izložba

U Galeriji "Zvonomir" otvorena je izložba Uspomene iz mirovne misije UNAMSIL - Sijera Leone. Mirovna misija UNAMSIL u koju su prvi naši časnici upućeni 1999., prva je misija u kojoj su sudjelovali pripadnici OSRH-a. Misijom, koja je uspješno završena 2005., prošlo je 57 naših časnika, od kojih su trojica (pukovnici Rudolf Vučić i Jure Stipić te natporučnik Mirko Barišić) svoje uspomene iz te daleke afričke zemlje izmučene ratom podijelili sa širim građanstvom.

Izloženo je više od sto predmeta - svakodnevnih uporabnih predmeta od slame, drva, tekstila, zatim nakit, novac, haljine, ukrasni reljefi i figure od mahagonija i ebanovine,

kao i karakteristični suveniri (kornjačin oklop, Zub nilskog konja, i sl.), insignije UN-a, pod čijim okriljem je mirovna misija vođena i sl.

Svrha je izložbe želja da se široj javnosti predstavi Sijera Leone viđena i zapamćena očima časnika OSRH-a koji su se nakon završetka

misije vratili prepuni dojmova o ovoj lijepoj, ali napačenoj zemlji koju je građanski rat razarao deset godina.

Velik dio izložbe čine fotografije koje se, uz nekoliko uokvirenih u samoj izložbi, mogu pogledati u nekoliko cijelina na TV ekranu u izložbenom prostoru.

Izložbu je otvorila načelnica Odjela kulturno-društvenih djelatnosti SOJI-a Zrinka Pillauer Marić.

OJI

17

BRD/319 / 19. STUDENOGA 2010.

HRVATSKI Vojnik

Izložba fotografija djelatnika MO-a i OS-a

U MORH-ovo Galeriju "Zvonomir", Bauerova 33, u siječnju sljedeće godine održat će se Izložba umjetničkih fotografija djelatnika MO-a i OS-a. Pravo sudjelovanja imaju svi djelatnici Ministarstva obrane i pripadnici Oružanih snaga koji se prijave na izložbu. Tema je slobodna. Fotografije mogu biti u boji ili crno-bijele. Odabrane radove povećat ćemo na format A4. Svaki prijavljeni izlagač bit će zastavljen s barem jednom fotografijom. Ispunjenu prijavnicu zajedno s radovima (na CD-u ili razvijene slike 9 x 13, 10 x 15 i sl. uz negativ) treba dostaviti na jednu od dolje navedenih adresa do 15. prosinca 2010.

Fotografije za izlaganje odabrat će stručni odbor u sastavu:

Tomislav Brandt, fotograf, urednik fotografije u Hrvatskom vojniku,

Zrinka Pillauer Marić, načelnica Odjela za kulturno-društvene djelatnosti SOJI-a i pukovnik Goran Pavelić Pipo, djelatnik Vojnog arhiva.

Nakon uspješne izložbe fotografija naših djelatnika, održane u siječnju 2008., nadamo se velikom odazivu i na ovu izložbu.

Želja nam je da svaki djelatnik bude upoznat s mogućnošću izlaganja na ovoj izložbi.

Osoba za kontakt jest Zrinka Pillauer Marić, načelnica Odjela za kulturno-društvene djelatnosti SOJI-a, Sarajevska 7, objekt 15, tel. (48)32 442, fax (48)32 903, e-mail: galerija.zvonomir@mohr.hr. Ili Galerija "Zvonomir", Bauerova 33, tel. (45)67 926.

NOVA NARUDŽBA ZA GBU-39

Tvrta Boeing je početkom studenoga sklopila ugovor s američkim Ministarstvom obrane o dostavi navođenih bombi GBU-39. Riječ je o penetratorskim "bombama malog promjera" (SDB - Small Diametar Bomb) GBU-39, težine 112,5 kg s GPS navođenjem, koje se u operativnoj uporabi Američkog ratnog zrakoplovstva nalaze od 2006. U ovoj je narudžbi riječ o prvoj inačici SDB-I. Ugovor, vrijedan 106 milijuna američkih dolara, bi trebao biti realiziran tijekom 2011.

Za razliku od Raytheonove bombe GBU-53/B SDB-II, GBU-39 SDB-I je prije svega namijenjen za napade na dobro utvrđene zemaljske ciljeve. Posebnost je ove serije dodatno poboljšanje glave za navođenje radi povećanja preciznosti udara na cilj uz smanjenje neželjenih kolateralnih žrtava. U stvarnim borbenim uvjetima bombe GBU-39 SDB-I primarno su rabljene u urbanom području odnosno u situacijama kada se cilj napada nalazio vrlo blizu prijateljskim snagama. Iako je malih dimenzija i mase, penetratorska bomba GBU-39 uspijeva ostvariti preciznost i djelotvornost znatno većeg JDAM-a. Prikadna je ne samo za naoružavanje borbenih aviona F-15, F-22A i F-35 nego se tom bombom sve češće naoružavaju besposadni sustavi.

I. SKENDEROVIC

PRVA GRČKA TYPE 214

Grčka ratna mornarica uvela je u operativnu uporabu prvu podmornicu Type 214 klase Papanikolis, tijekom svečanosti održane 2. studenoga u njemačkom brodogradilištu Howaldtswerke-Deutsche Werft (HDW) u Kielu. Dolazak podmornice HS Papanikolis u Grčku očekuje se u prosincu ove godine.

Plovilo je bilo u središtu dugotrajnog ugovornog spora između kompanije ThyssenKrupp Marine Systems (TKMS) i njezine brodograđevne tvrtke HDW te grčke vlade. Nakon porinuća podmornice u travnju 2004., grčka je stra-

na ustvrdila nepotpunu sposobnost za plovidbu i odbila primiti podmornicu. Njemačka je federalna uprava za vojne tehnologije i nabave prikazale ne samo minimalne zahtjeve za stabilitetom, koji su bili sporni, već znatno prekoračenje svih preostalih parametara zbog čega je Grčka najavila prihvatanje podmornice, ali i prodaju trećoj strani.

U međuvremenu je, tijekom listopada, donijeta odluka da će prva podmornica, u klasi od ukupno šest predviđenih, ipak ostati u sastavu grčke mornarice.

M. PTIĆ GRŽELJ

11

UGOVORI ZA NOVE ROBOTE

Tvrtka Boeing te njezin podugovarač iRobot Corp rade na ispunjavanju ugovora o dostavi 310 robota SUGV (Small Unmanned Ground Vehicles) Američkoj kopnenoj vojsci. Ugovor je vrijedan oko 15 milijuna dolara te uz 310 robova obuhvaća i pričuvne dijelove. SUGV je mali robot, mase oko 15 kg te je modifikacija starijeg robova PackBot. iRobot i Boeing su 2007. sklopili partnerstvo te razvili SUGV, a temeljna mu je zadaća izviđanje, provjera sumnjivih područja te rukovanje i neutraliziranje eksplozivnih naprava. To su zadaće u kojima se robovi izvrsno snalaze, u njima zamjenjuju vojnike te tako izravno čuvaju ljudske živote. Proizvodnja robova za vojne potrebe tehnološki je najzanimljivija i najpropulzivnija grana vojne industrije, a rezultati su sa svakom generacijom robova sve bolji.

M. PETROVIĆ

Foto: Boeing

19

NOVI KRAKOVI ZA C-130H

U zrakoplovnoj bazi Edwards Američkog ratnog zrakoplovstva 4. je studenoga 418. eskadrila za letna testiranja s uspjehom obavila prvi probni let s transportnim avionom C-130H3 Hercules. Posebnost tog leta je u novim krakovima koji su bili postavljeni na motore Herculesa. Za razliku od dosadašnja standardna četiri kraka (na C-130E/H) na svakom od četiri motora, ovaj su put Herculesovi motori bili opremljeni s osam krakova Hamilton Sundstrand NP 2000, koji imaju znatno bolji aeroprofil.

Svrha je razvoja i integriranja novih krakova na Herculesu postizanje uspješnijeg leta, bolje iskoristivosti snage

motaora te ostvarenje većeg postiska, posebice prilikom polijetanja aviona i penjanja do željenje visine. Uz to, dodatni bi učinak novih krakova bio tijekom krstarenja kada bi se postizale veće brzine uz potrebnu manju snagu motora. Dodatna velika očekivanja koja se postavljaju pred krakove Hamilton Sundstrand NP 2000 idu u smjeru postizanja bolje upravljaljivosti avionom te snižavanja vibracija. Uzor pri integriranju krakova Hamilton Sundstrand NP 2000 na C-130H su iskustva stečena na C-130J, koji ima po šest krakova s poboljšanim aeroprofilom na svakom od četiri motora.

I. SKENDEROVIĆ

Tijekom protekla tri mjeseca kampa-nja uprave brazilske tvrtke Embraer počela je ostvarivati važne rezultate u svezi s razvojnim programom i prodajom srednjeg taktičkog transportnog aviona Embraer KC-390. Naime, od kolovoza do studenoga, Čile, Kolumbija, Portugal, Ujedinjeni Arapski Emirati, Češka i Argentina pokazali su svoju namjeru za uključenje u program razvoja, odnosno za kupovinu transporterja Embraer KC-390. Ujedinjeni Arapski Emirati prego-

KC-390 PRED MEĐUNARODNIM USPJEHOM?

varaju o "paketu" te su uz KC-390 za-interesirani za školske turboprop avione Super Tucano, dok Češka navodi da KC-390 smatraju izvrsnom nadopunom za transportne avione C-295M.

Embraer je u proljeće 2007. prvi put predstavio svoj rad na konceptu novog srednjeg taktičkog transportnog aviona s mlaznim motorima (potiska 120 do 129 kN), koji se temelji na postojećem civilnom putničkom avionu E-190, tada s oznakom Embraer C-390. Za razliku od E-190, KC-390 će biti visokokrilni avion s T repom i rampom u stražnjem dijelu aviona, koji uz transport ljudi i opreme može biti rabljen i kao zračni

tanker. Trebao bi imati maksimalni dolet oko 5900 km, a maksimalna bi nosivost korisnog tereta trebala biti 19 tona. Tvrta Embraer ne skriva svoju ambiciju da KC-390 ponudi i svjetskom tržištu, kao konkurent transportnim avionima C-130 Hercules, uz jediničnu cijenu oko 50 milijuna američkih dolara. Na temelju početne narudžbe, brazilskom Ratnom zrakoplovstvu bit će dostavljena 23 aviona KC-390, koji bi u operativnu uporabu trebali početi ulaziti tijekom 2015. Embraer očekuje da KC-390 može biti prodan u više od 700 primjera diljem svijeta.

I. SKENDEROVIC

PODVODNO ISPITIVANJE SCALP-a

Tijekom rujna tvrtka MBDA je završila s podvodnim ispitivanjima paljenja mornaričkog krstarećeg projektila SCALP (Système de Croisere Autonome a Longue Portee). Ispitivanja su obavljena na velikoj dubini norveškog fjorda uporabom modela koji je bio stražnji dio projektila učvršćen na podvodnu strukturu. Nakon početnog paljenja, tlačni profil, izbacivanje poklopca koji se rabi za zaštitu stražnjeg dijela projektila te vodonutropropusnost modela bili su zadovoljavajući.

U Francuskoj su ti projektili poznatiji pod imenom Missile de Croisiere Naval (MdCN), dometa su 1000 km uporabom s lansera Sylver A70. Dolaze kao inačica za ugradnju na fregate nove generacije FREMM i inačica za ispaljenje iz torpednih cijevi, koja je predviđena za podmornice klase Barracuda.

Francusko Ministarstvo obrane naručilo je od tvrtke MBDA 250 projektila SCALP za 910 milijuna eura, od kojih je 200 namijenjeno fregatama klase Aquitaine (FREMM), dok je preostalih 50 namijenjeno podmornicama Barracuda. Prva se dostava projektila očekuje 2013.

M. PTIĆ GRŽELJ

ZMIJOLIKI ROBOTI

Istraživači laboratorija Američke kopnene vojske (ARL) i Robotičkog instituta Sveučilišta Carnegie Mellon rade na razvoju zmijolikih roboti; program nosi naziv Robotic Tentacle Manipulator. Cilj je programa razviti zmijolike robote koji se mogu, dodavanjem i uklanjanjem članaka, načiniti u potrebnim dimenzijama. Mogu se pridodati i drugim robotskim platformama kao što je vozilo SUGV. Zmijoliki su roboti predviđeni

Foto: US Army
za obavljanje opasnih poslova kao što je pregled sumnjivih paketa, potraga za eksplozivnim napravama te rukovanje opasnim predmetima. Istraživači se na-

daju da bi "zmije" mogle u budućnosti same otvarati vrata, vještina koju današnji roboti nemaju. Tako bi roboti samostalno mogli pregledavati kuće i slične objekte koji imaju mnoštvo kompleksnih zapreka (stubišta, vrata, grotla za dizala i sl.). Tijekom testiranja zmijoliki roboti dužine 24 cm radili su zajedno, stvorili kružnu formaciju i zajedno podigli objekt.

M. PETROVIĆ

OPHODNI BRODOVI DRUGE GENERACIJE

Malezijsko vojno brodogradilište Bustead Naval Shipyard, dio korporacije Bustead Heavy Industries, primilo je pismo namjere malezijskog Ministarstva obrane da počne s gradnjom prvog od šest planiranih ophodnih brodova druge generacije (Second Generation Patrol Vessels – SGPV) s borbenim odlikama. Vrijednost i trajanje ugovora, kao i projekta odredit će se nadolazećim pregovorima. S obzirom na to da stručnjaci, kao i čelnici brodogradilišta već neko vrijeme rade na projektu, pretpostavka je da će se ugovor potpisati ubrzo iako neće finansijski pridonijeti završetku ove fiskalne godine.

Kako je osnovna odlika nove klase brodova borbeno naoružanje, na plovila će trebati ugraditi posebne tehnologije od kojih će se pojedine nabavljati kao gotov proizvod, dok će neke druge biti razvijene u suradnji s vojnom industrijom. Očekuje se da će i do 60% udjela na plovilima biti upravo iz domaće prateće industrije.

M. PTIĆ GRŽELJ

FLEKSIBILNA OPREMA

Britanska vojska radi na razvoju nove opreme za vojnike, program se zove PECOC odnosno Personal Equipment and Common Operational Clothing. Istraživački tim radi na razvoju kompletne vojničke opreme, od neprobojnog prsluka pa do čizama, naprtnjača i rukavica. Zamišljen je modularno i razvijen da radi zajedno pa su, primjerice, kaciga i zaštitne naočale načinjeni tako da se mogu rabiti odvojeno, ali i zajedno a da se ne naruše njihove odlike. Taj komplet opreme radi zajedno da bi se poboljšao njezin ukupni učinak. Ključnih je elemenat bila odluka o distribuciji mase, što je vrlo važno jer će vojnici nositi komplet na sebi. Odluka tima bila je načiniti opremu što je moguće lakšom, uz zadržavanje potrebne razine zaštite i djelostvornosti. Opremu će vojnici kombinirati prema potrebi i predviđenoj zadaći. Planirano je da se pojavi u operativnoj uporabi tijekom 2012.

M. PETROVIĆ

Foto: Crown Copyright

Azijsko-pacifičko područje se u posljednjih pet-šest godina promoviralo kao jedno od vodećih područja svijeta, kako razvojem tako i primjenom modernih amfibijsko-jurišnih brodova

EKSPANZIJA AZIJSKE POMORSKE SCENE

Najvažnije azijske ratne mornarice već imaju u sastavu svojih flota amfibijsko-jurišne brodove, ali isto tako nastavljaju programe njihove izgradnje i modernizacije. Na popisu zemalja azijsko-pacifičkog područja koji razvijaju ove kapacitete su: Japan, NR Kina, Republika Koreja, Singapur, Indonezija, Novi Zeland, Australija i odnedavno Indija. O nabavi takvih plovila za svoje flote vrlo ozbiljno razmišljaju i ratne mornarice Tajlanda i Pakistana. Svaka od tih zemalja i mornarica imala je svoje specifične razloge za nabavom tih plovila. Područje jugoistočne i zapadne Azije jedno je od najnapetijih zona, u kojem se preklapaju različiti vojno-politički interesi. U tom se području događaju ozbiljne i zanimljive stvari, pri čemu svaka od zainteresiranih strana svoje pozicije nastoji ojačati svim mogućim sredstvima i eventualno dostižnim prednostima. Dovoljno je spomenuti samo pitanje otočja Spartly, istočnog Timora, zapad-

nog dijela Indijskog oceana i piratstva uz obale Somalije itd. U isto vrijeme gotovo 75% svih svjetskih prirodnih katastrofa u posljednjih desetak godina koje su se dogodile u litoralnom pojusu, bile su upravo u tom području. Na koncu, ne treba zanemariti ni tradicionalni strah i nepovjerenje s kojim se pojedini azijski "igrači" odnose jedni naprema drugima. Posljedica svega toga je da su se jugoistočna Azija i Daleki istok pretvorili u veliko tržište naoružanja i vojne opreme pa tako i amfibijsko-jurišnih brodova. Većina njih su autohtonii proizvodi domaćih brodograđevnih industrija, a tek manji dio je pribavljen kod europskih proizvođača.

Japan

Japanske samoobrambene pomorske snage (JMSDF) izazvale su zanimanje kod svojih azijskih susjeda, kada su od 1998. do 2003. godine u svoj sastav uvrstile čak tri broda klase **Osumi**.

Ovi brodovi standardnog deplasmana 8900 t, odnosno punog deplasmana 14 000 tona, s velikim ravnim palubama nalik na nosače zrakoplova budili su neugodne asocijacije kod japanskih susjeda. Budući da je japanskim ustavom domaćoj mornarici zabranjeno posjedovanje i uporaba nosača zrakoplova, postignut je politički i vojni kompromis pa su ovi brodovi klasificirani kao LST (Landing Ship Tanks) brodovi. Klasu čine LST 4001 Osumi; LST 4002 Shimokita i LST 4003 Kunisaki. No, već površan pogled na njihovu konstrukciju kaže da to oni ipak nisu. Prikladniji način klasifikacije bio bi njihovo svrstavanje u LPD klasu. Kao prvo, ovi 178 m dugački i 25,8 široki brodovi s gazom od 6 m imaju potpalubni hangar i krmeni dok za desantna plovila. Njegova ravna paluba ima mogućnost prihvata do šest helikoptera manje veličine ili tek dva velika dvoelisna CH-47 Chinook helikoptera. Doduše, pramčani potpalubni

Japanski razarač-nosač letjelica DDH-181 Hyuga

hangar je relativno skromnih mogućnosti smještaja i u njemu bi se eventualno mogla smjestiti tek dva manja helikoptera, koji nisu prikladni za zrakoplovni desant. Pramčani hangar namijenjen je prije svega za smještaj i transport lakih i borbenih vozila te tenkova. Uz to, sletna paluba je povezana s hangarom samo s dva teretna dizala skromnih kapaciteta nosivosti i površine. Teški helikopteri odnosno VSTOL zrakoplovi tipa Harrier jednostavno ne stanu na njih. Ono po čemu se ipak najbolje vidi da je to ipak amfibijsko-jurišna klasa jest sposobnost brodova da u namjenske prostore primi 330 vojnika pod punom ratnom spremom koji se na obalu desantiraju pomoću dvaju LCAC plovila na zračnom jastuku te helikopterima. Vozila iz pramčanog hangara iskrcaju se preko krmenog doka i velike iskrcajne rampe - vrata na krmu broda. Propulzija ove klase je dizelska, s dva motora Mitsui 16V42M-A na dvije propellerske osovine. Instaliranih 26 000 KS brodu daje maksimalnu brzinu 22 čv i doplov više od 6000 Nm. Posadu Osumija čini 135 članova, odnosno 138 na ostala dva broda iz klase. Oružni sustav sastoji se od dva američka PZO CIWS sustava Phalanx 20 mm. S obzirom na sve navedeno, u JMSDF-u nisu bili presretni zbog vrlo malih taktičkih potencijala ovih plovila. Dugi niz godina, japanski mornarički stratezi su pokazivali potrebu za izgradnjom i uvrštanjem u flotu "malog" nosača letjelica koji bi uspješno mogao pokriti vrlo široki raspon zadaća: zračnu zaštitu flote, nadzor mora i svakako jedan dio amfibijskih zadaća. Toj ideji su se protivili političari dok i o tom pitanju nije postignut vojno-politički kompromis, odnosno dok nije izmišljena nova brodska klasa. Naime, Japanci su izmislili i definirali novu klasu tzv. razarač-nosač letjelica. Ono što u opisu broda asocira na razarač jest iznimno bogat brodski oružni sustav. Prvi brod iz nove hibridne klase dobio je na porinuću 2008. ime **Hyuga**. Dugačak je 197, širok 33 i s gazom od 7 m. Standardno istiskuje 13 950 t dok mu puni deplasman dostiže 18 000 t. U

njegovim potpalubnim hangarima može se smjestiti 12 helikoptera SH-60 srednje veličine. Opremljen s četiri plinske turbine LM-2500 u COGAG konfiguraciji, brod raspolaže s 100 000 KS koje mu omogućuju maksimalnu brzinu od 30+ čvorova. Upravo zahvaljujući svojoj veličini (Hyuga je veća npr. od talijanskog Garibaldija, španjolskog Principe de Asturias i britanskog Invinciblea), brzini i moćnom naoružanju, Hyuga je zbog svojih ukrcajnih mogućnosti (uz primarnu ulogu helikopterskog nosača, ASW borbe i nadzora mora) vrlo funkcionalan brod za LHD operacije helikopterskog tipa. Hyuga po potrebi može na svojoj palubi i brodskom

riva i zračna komponenta amfibijskih mogućnosti ovih brodova.

Republika Koreja

Brzo narastajuće flotne snage Republike Koreje uskoro će imati sposobnost djelovanja s trima flotilama ili, bolje rečeno, s trima taktičkim skupinama sastavljenim od po jednog amfibijsko-jurišnog broda (helikopterskog nosača), dvaju razarača KDX-III, pet eskortnih razarača KDX-I i KDX-II uz vrlo vje-rojatnu i brzu integraciju dodatnih novoizgrađenih fregata, podmornica s AIP propulzijom te modernih patrolnih mornaričkih zrakoplova. Smještena između dvaju moćnih susjeda (NR

Japanski LST-4001 Osumi

hangaru ukrcati vozila i mornaričko pješaštvo (oko 350) koje će brzo i uspješno biti helikopterima prebačeni u zone iskrcavanja. Istodobno, ukrcani VSTOL avioni i borbeni helikopteri mogu davati borbenu potporu i zaštitu desantnim snagama na obali, uz istodobno PZO pokrivanje moćnim sustavima kao što su ESSM i CIWS Phalanx. Drugi brod ove klase pod imenom **Ise** porinut je 21. kolovoza 2009. Ulaskom drugog broda u operativnu službu JMSDF će prvi put od završetka II. svjetskog rata raspolagati realnim potencijalima za projekciju sile, sveobuhvatnu zaštitu flote, nadzor mora i vitalnih plovnih putova. U svemu tome nije zanema-

Kine i Japana), južnokorejska Vlada čini velike napore u izgradnji i modernizaciji svoje ratne mornarice. Razvoj prvog korejskog LPH broda izravno je vezan na porast potencijala ratnih mornarica u susjedstvu. Zbog toga je korejska Vlada odobrila 2003. godine plan o izgradnji triju višenamjenskih brodova LPH klase koji će postati jezgrom korejske flote. Domaća je industrija izradila projekt a prvi brod je porinut u brodogradilištu Hanjin u Busanu 12. srpnja 2005. Nakon završnog opremanja i programa ispitivanja, što su trajala gotovo dvije godine, LPH 6111 **Dokdo** je 3. srpnja 2007. ušao u operativnu uporabu RM Republike Koreje. Odmah nakon pori-

Dokdo korejske
ratne mornarice

nuća Dokdoa, postavljena je kobilica za drugi brod iz serije LPH 6112 Marado, a nakon njega u planu je izgradnja i treće plovne jedinice, LPH 6113 Baengnyeong. Sva tri broda dobila su imena po otocima. Drugi bi brod trebao postati operativan do konca 2010. a treći vjerojatno do konca 2012. ili najdalje do sredine 2013.

Korejska LHP klasa Dokdo odlikuje se dužinom od 200, širinom 32 i gazom od 6,5 m. Standardni deplasman iznosi 14 340 a puni 18 860 tona. Četiri dizelska motora S.E.M.T. Pielstick 16 PC2.5 STC omogućavaju mu postizanje maksimalne brzine 23 čv. Ekonomskom brzinom od 14 čv Dokdo je u stanju prepoloviti više od 7000 Nm. Njegova prva zadaća jest ukrcaj i amfibijski desant 720 marinaca. Budući da je klasa Dokdo projektirana i građena za zadaće "desanta preko ruba horizonta", ona raspolaže znatnim ukrcajnim sposobnostima. U njegovu potpalubnom zrakoplovnom hangaru može se smjestiti 10 helikoptera tipa CH-60. Na sletnoj palubi je pet sletnih točaka a s hangarom ga spajaju dva snažna i brza teretna dizala. Garažni prostor u standardnoj inačici može primiti najmanje 35 oklop-

nih vozila. Ako se brod rabi isključivo za prijevoz vozila (bez helikoptera), onda se u raspoloživi prostor može smjestiti 70 tenkova odnosno do 200 vozila (borbenih vozila, kamiona i lakih vozila). Premda su postojala nagađanja o tome hoće li ili neće za korejski LPH biti nabavljeni VSTOL zrakoplovi AV-8B Harrier (Dokdo ih još nema), njegova je paluba premazana toplinski otpornom smjesom da bi se omogućilo vertikalno uzljetanje i slijetanje na nju. Pomorsku komponentu amfibijskih operacija klase Dokdo čine četiri brza desantna plovila tipa LCVP te dva desantna plovila na zračnom jastuku - LCAC. Uz primarne amfibijске zadaće, klasa Dokdo će biti zapovjedni brod taktičke skupine jer raspolaže C4ISR funkcijama.

NR Kina

U sklopu svog srednjoročnog plana izgradnje i modernizacije u kojem se kineska ratna mornarica ponajprije usredotočila na suvremene površinske brodove i podmornice, izgleda da je sada težište na razvoju i uvođenju u operativnu uporabu kapitalnih brodova kao što su nosači letjelica i amfibijsko-jurišni brodovi. Ti brodovi su ona ne-

dostajuća karika koja bi trebala kinesku mornaricu preobraziti u mornaricu s oceanskim mogućnostima za projekciju snage. Kineska priča o izgradnji velikih kapitalnih brodova koji će postati jezgra oko koje će se formirati buduće kineske flote, polako dobiva svoj oblik. Kupljeni bivši sovjetski, rashodovani, nosač Varyag je očito pred završetkom, a priča o izgradnji prvog domaćeg klasičnog, ali i suvremenog nuklearnog nosača letjelica stalno visi u zraku i očito nije samo prazna priča. U međuvremenu, kineska je brodograđevna industrija dostavila mornarici prvi suvremeni LHD. Uz ovaj brod odnosno klasu **Yuzhao** (ili Type 071, kako je klasificirana na Zapadu) vezano je nekoliko zanimljivosti. Kao prvo, brod je izgrađen nevjerojatno brzo. Njegova je kobilica položena u lipnju 2006. a porinuće broda je obavljeno 21. prosinca te godine. Opremanje i program ispitivanja su završeni do rujna 2007., brod je već u prosincu 2007. bio uključen u pomorske snage Južne kineske flote. Dakle, izgradnja, opremanje, ispitivanje i verifikacija su trajali tek 18 mjeseci. Prema nekim podacima, cijena broda je tek nešto veća od 300 milijuna dolara. Za tu cijenu izgrađen je suvremen amfibijsko-jurišni brod duljine 210, širine 28 m i gaza 7 m. Iz tih podataka se vidi da taj brod ima najveći koeficijent omjera duljine i širine; 7,5. Veći omjer imaju samo američke klase Tarawa i Wasp te buduća LHA klasa America. Svi europski konkurenti imaju manji omjer (ispod 7), tek španjolski Juan Carlos ima omjer 7,25. Prema kineskim podacima, standardni deplasman broda iznosi 17 600 t. Podaci o punom deplasmanu nisu poznati, a zapadni stručnjaci procjenjuju da je oko 20 000 tona. Type 071 Yuzhao je namijenjen za ukrcaj i transport ojačane bojne marinaca, odnosno 500 - 800 vojnika pod punom spremom te 50-70 vozila ovisno o veličini i težini, uključivši i 15-20 tenkova. Ukrcaj i iskrcaj iz brodskog trupa olakšan je primjenom Ro-Ro glavnih vrata i rampe na krmi broda te dvojnih manjih vrata-rampi na bokovima

broda. Brodski potpalubni helikopterski hangar ima dovoljno prostora da se u njemu smjesti 4-6 domaćih helikoptera tipa Z-9 (licencni helikopteri Super Frelon). Specifičnost ove kineske konstrukcije ogleda se i u velikom potopivom suhom doku koji se prostire kroz 2/3 dužine unutrašnjosti broda i u kojem se mogu smjestiti čak četiri desantna plovila LCAC tipa (na zračnom jastuku) također domaće proizvodnje. Dva dodatna LCVP desantna plovila smještena su u palubnim nišama na oba brodska boka i spuštaju se u more hidrauličnim sohama. Propulzijski CODAD sustav sastoji se od 4 dizelska motora SEMT Pielstick 16PC2.6 V400 koji razvijaju ukupno 47 200 KS što je dovoljno da preko dviju propelerskih osovina brod postigne maksimalnu brzinu veću od 22 čv. Doplov broda deklariran je na 6000+ Nm pri ekonomskoj brzini 18 čv. Nadalje, kineski LHD je mnogo ozbiljnije naoružan od svojih europskih konkurenata. U brodski oružni sustav je integriran jedan top dvostrukе namjene AK-176 76 mm, čak četiri CIWS sustava AK-630 30 mm, četiri teške strojnice velikog kalibra te četiri lansera Tipa 726-4 za lansiranje radarskih i IC mamaca i ometača. Postoji velika mogućnost da u skoroj budućnosti brod (a poslije i vjero-

jatni ostatak klase) dobije osmocijevne lansere PZO raketnog sustava HQ7. Posada broda ima 120 članova.

Premda prvi kineski LHD još nije dobio nasljednike u svojoj klasi, iz kineskih otvorenih i dostupnih izvora mogu se iščitati planovi o izgradnji najmanje šest brodova ove klase. Na prošlogodišnjoj izložbi opreme i naoružanja IMDEX, potvrđeno je da mornarica NR Kine već radi na projektu još većeg LHD broda koji je na Zapadu klasificiran kao Type 081. Trebao bi to biti amfibijsko-jurišni brod sličnih karakteristika kao i Type 071, ali s povećanim punim deplasmanom - vjerojatno do 26-27 000 tona. Očekuje se da će razlika u punom deplasmanu od 6 do 7000 tona biti iskorištena za povećanje smještajnih kapaciteta u brodskom potpalublju, ponajprije broja ukrcanih helikoptera i borbenih vozila. Azijatski izvori već dugo špekuliraju o kineskim namjerama izgradnje MEF-a (Maritime Expenditory Forces) odnosno Pomorskih ekspedicijskih snaga, nalik američkim. Prema tim tvrdnjama, te snage bi se sastojale od zračne i logističke komponente koja bi bila u stanju pratiti buduće kineske nosače letjelica. Jezgru tih MEF snaga činili bi po jedan LHD Type 081 i dva LHD Type 071 na kojima bi bila ukrcana po

jedna ojačana bojna mornaričkog pješaštva. Može se očekivati da bi okvirni kineski plan bio izgradnja tri broda tipa 081 i šest brodova tipa 071. Analitičari smatraju da bi klasa 081 trebala osim amfibijskih zadatača služiti i kao brod za nadzor mora te kao protupodmornička platforma, zahvaljujući ukrcanim ASW helikopterima. Za sada je poznato da je CTSC (China State Shipbuilding and Trading Corporation) ponudio na prodaju modificiranu inačicu Typa 071 Ratnoj mornarici Malezije. Naime RM Malezije je pokazala potrebu za LHD brodom od otprilike 13 000 t deplasmana, a Kinezi su se odmah uključili u "igru" uz tvrdnju da takav brod mogu dostaviti u roku od 18 mjeseci uz cijenu koja je ispod 1/3 cijene sličnih zapadnih brodova. Budući da se, prema nekim špekulacijama, ulazak u službu moderniziranog nosača, bivšeg sovjetskog Varyaga, očekuje do kraja 2011., realno je očekivati da će kineska vojna brodogradnja za svoju mornaricu izgraditi do tada barem još jedan LHD brod, možda čak i Type 081. To ne bi trebalo nikoga iznenaditi jer su se Kinezi u posljednjih desetak godina dokazali kao dobri brodograditelji, sposobni brzo i uspješno pratiti suvremene vojno-brodograđevne trendove. ■

Kineski LHD Tipa 071 L 998 Yuzhao

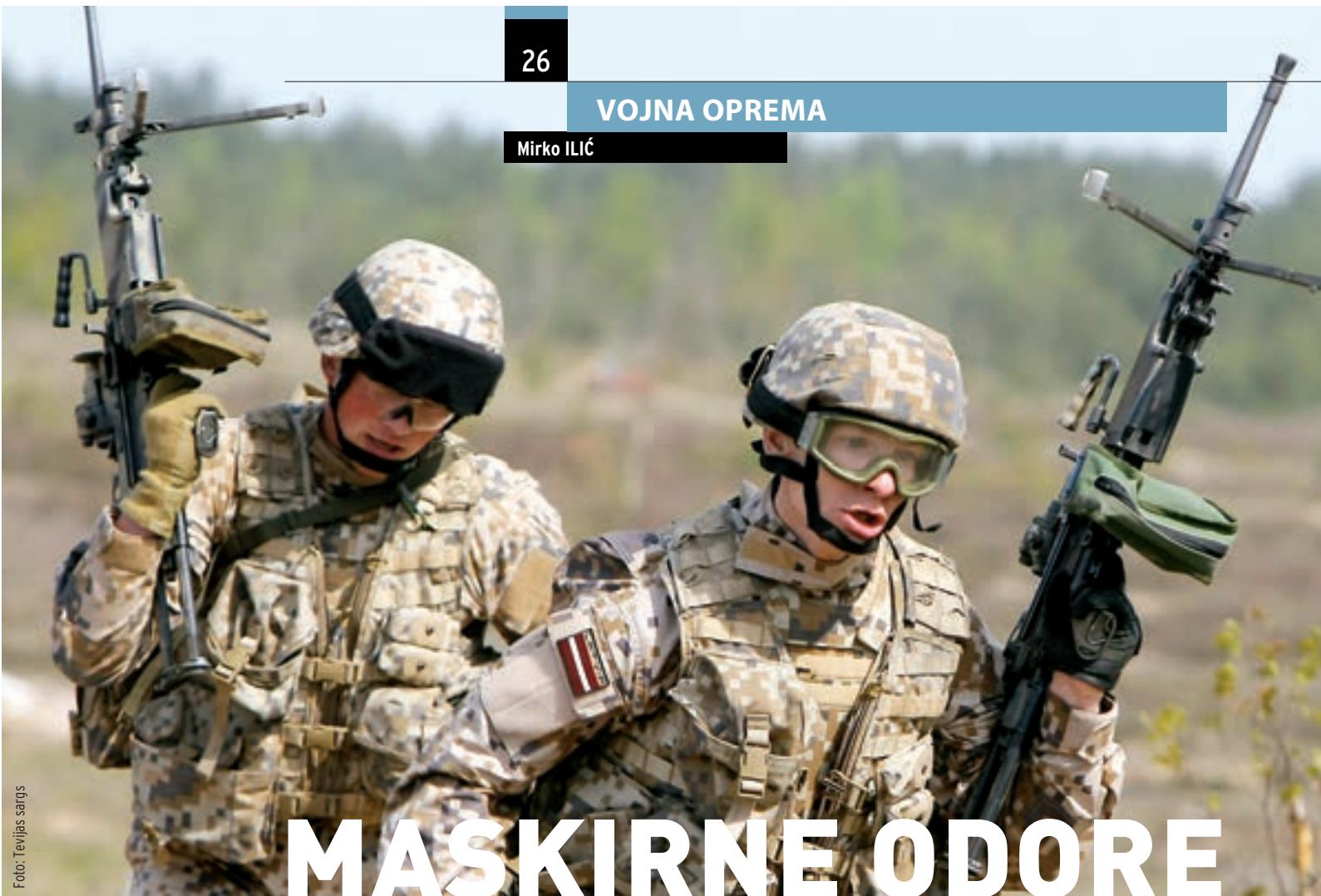

Foto: Tevijaš satys

MASKIRNE ODORE

Jedna od odlika suvremenom vojniku jest njegova maskirna odora. Kad se sjetimo pojma, kao što su vojnik, vojska, rat i slično, prvo na što obično pomislimo jest vojnik u određenoj maskirnoj odori. Ali, maskirne odore koje poznajemo pojma su novijeg doba i novijih ratova, točnije posljednjih stotinjak godina

Maskirne odore koje danas poznajemo nisu se pojavljivale u starijoj prošlosti iz dva jednostavna razloga. Prvi je taj što nije postojala potreba za njima jer se borba prsa o prsa odvijala na bliskoj neposrednoj udaljenosti ratnika koji se uporabom kopljia i mačeva nisu mogli skrивati jedni od drugih. Nove će tehnologije u naoružanju to promijeniti, prije svega pojmom prvih pušaka koje će povećati međusobnu udaljenost sukobljenih strana, a time omogućiti prikrivanje i udaljeniji način ratovanja. Drugi je razlog bio tehnološka nemogućnost otiskivanja uzorka na materijale koji su se rabili za vojnu odjeću (vuna).

Počeci

Vojne su postrojbe u prošlosti rijetko rabile prikradanje jer jednostavno nisu imale potrebu za prikrivanjem. Ratovanje

se svodilo na sraz međusobno suprostavljenih strana koje su pred bitku bile postavljene sučelice jedna prema drugoj, najviše na udaljenost domaćaja strijеле.

Nekadašnje vojne odore odlikovala je raznolikost boja što je bila izravna posljedica svjesne želje i potrebe za isticanjem, kao i za osnaživanjem borbenog duha postrojbe (Esprit de corps), pa su tako odore obično bile jarkih i upadljivih boja (bijela, crvena, modra, nebesko plava,...), štitovi jasno iscrtanih grbova, a oklopi od sjajnih ispoliranih kovina.

Godine 1846. u sjevernoindijskoj pokrajini Punjab dolazi do svojevrsnog preokreta u promišljanjima, naime britanski časnik Harry Lumsden osniva mješovitu pješačko-konjaničku postrojbu čije su odore bile od laganog materijala žučkastosmeđe boje (kaki), a ne tradicionalno

izrazito crvene. To se pokazalo kao taktička prednost na prašnjavim ratištima na području Indije.

Postoje pisani dokazi o uporabi temeljnih načela prikrivanja čak i prije I. svjetskog rata. Tako 1886. general Andrew Clarke u pogledu obalnog topništva izvještava nadređene u britanskom Ministarstvu rata: "Utvrđene luke u budućnosti neće biti jasno određene uobičajenim izgledom bitnica, ni tamnicama od granita s topovima koji tuku ciljeve, a koji su u pravilnim redovima i s jasnom definiranošću. Naprotiv, obrana (obrambeni položaji - op. a.), ako je vješto prikrivena, neće se uopće razlikovati od zemljišta na kojem se nalazi i dokle god zadržava sve svoje prednosti, neće biti cilj za neprijateljsku paljbu". Kao primjer Clarke u izvještu navodi novije

položaje u Singapuru koji su "promatrali s mora gotovo nevidljivi".

Malo poslije vojni je vrh Ujedinjenog Kraljevstva i službeno prepoznao vrijednost prikrivnih boja, da bi potom uz povremena eksperimentiranja (poput onog sa sivosmeđim odorama u Africi) sljedećih dvadeset godina i konačno odbacio ideju uporabe prikrivnih boja za odore. Ideja je ponovno prihvaćena 1896. kad je žučkastosmeđa postala službena boja britanske vojske. Na odabir boje je zasigurno utjecao i Burski rat u kojem su se Buri koristili takmom "malog rata" obilno se služeći prikrivanjem i uklapanjem u okoliš, što su tradicionalni engleski časnici isprva tumačili kao kukavičluk i "nedžentlemensko" ponašanje, da bi malo poslije i sami objeručke prigrili takvu taktiku. Godine 1902. crvene su odore u potpunosti zamijenjene žučkastosmeđim odorama.

Sjedinjene Američke Države su žučkastosmeđe odore uvele 1902. kao rezultat kolonijalnog rata na Filipinima, a Njemačka i Austro-Ugarska su prihvatile sive feldgrau odore. To je ujedno i početak sustavnijeg uvođenja odora "prirodnjih" boja, tj. boja prilagođenijih okolišu u kojoj će se uskoro naći vojnici tog doba.

Veliki rat

Za I. svjetski rat neke su zemlje odorom bile spremne, pa su na bojištima uglavnom prevladavale odore sive, žučkastosmeđe i smeđe boje. Ipak, velik broj vojski je rat dočekao u tradicionalno krojenim odorama raznih boja, često neprilagođenih bojištu svremenog ratovanja. Francuski su vojnici, primjerice, nosili tamnoplave kapute i crvene hlače, koji su poslije zamijenjeni "horizont-plavom" odorom. S druge pak strane, francuski umjetnici i stručnjaci su zasluzni za velik broj maskirnih tunika i kombinezona posebno izrađenih za snajperiste, kojima je napravljen znatan pomak u znanosti maskiranja.

Za maskiranje u I. svjetskom ratu su bile odgovorne inženjerijske postrojbe, a često su u stvaranje maskirnih šara i proučavanje zakonitosti maskiranja u

prirodi bili uključeni i likovni umjetnici, posebno ekspresionisti, kubisti i nadrealisti (npr. Solomon J. Solomon, Eugène Corbin, De Haye, Joseph Pinchon i Franz Marc koji je poginuo kod Verduna). U to vrijeme uglavnom su se maskirala topnička oružja, tenkovi i zrakoplovi, pa je poznat karakterističan

Foto: US Army
Dobar maskirni uzorak mora "stopiti" korisnika s okolinom

njemački lozenge uzorak za zrakoplove. Osim toga Nijemci su i svom pješaštvu namijenili maskiranje pa su tako svoje postrojbe opremali kacigama koje su pripadnici od 1917. sami ručno bojili maskirnim disruptivnim uzorcima (vizualnim se efektom stvara privid razbijanja prepoznatljivih obrisa). To je

vrijeme i prve pojave maskirnih mreža, kao i prekrivki koje su se navlačile preko odore, te ghillie odijela posebno napravljenih za snajperiste i motritelje. Isto tako, prikrivanje se provodilo raznim dosjetljivim idejama poput uporabe umjetnih stabala i lažnih konjских leševa kao prikrivenih promatračnica. Maskiranje je u to vrijeme uglavnom odlikovala disruptivnost, kome je svrha bila razbijanje prepoznatljivih obrisa, što je bilo pogotovo izraženo kod bojenja brodova. Između dva svjetska rata imitacija dobiva sve veće značenje.

II. svjetski rat

Unatoč velikom napretku na polju maskiranja i masovnoj primjeni, relativno je malo zemalja doista razvijalo maskirnu odoru. Samo su Italija, Njemačka, Sovjetski Savez, Mađarska, Sjedinjene Američke Države, Velika Britanija imale maskirnu odoru te se s pravom smatraju začetnicima njihova razvoja.

Njemačka je vojska od svih zemalja najozbiljnije shvatila važnost prikrivanja vojnika na terenu, između dva sukoba su predano radili na znanosti maskiranja, pa su zasluzni za veliki napredak na polju maskirnih odora (i općenito maskiranja kao vojne znanosti). Tijekom II. svjetskog rata u službenu uporabu Wehrmacht ulazi Zeltbahn, šatorsko krilo trokutastog oblika koje s jedne strane ima otisnut maskirni uzorak disruptivnog tipa u tri boje.

Iskustva stečena u tom razdoblju, pogotovo ona do kojih su došli stručnjaci SS-a (npr. Otto Schick koji je patentirao većinu maskirnih uzoraka za SS), rabe se u oblikovanju šara i danas. Ipak, prva zemlja koja je uvela maskirni uzorak u službenu vojnu uporabu jest Italija koja je 1929. uvela trobojni telo mimeticu dobro prilagođen mediteranskom podneblju. Sam uzorak se prvobitno rabio na šatorskim krilima da bi nedugo potom osvanuo na odorama, a uvelike je utjecao na njemački uzorak sa Zeltbahna, ali i na cijeli niz kasnijih uzoraka (mađarski s kraja 1930-ih, jugoslavenski iz 1960-ih, finski,...). O uspjehu tela mimetica na prikrivanje i značenju

Odora austrijskih specijalaca

Foto: HVG

što je imao u talijanskim OS pokazuje činjenica da se u službenoj uporabi zadržao sve do 1992. Sovjetski Savez se brojnošću maskirnih šara dizajniranih u 1930-im donekle približio Njemačkoj, ali te odore nisu ni približno bile na jednakoj razini po kakvoći i načinu izrade. Ipak, kao i većina sovjetske opreme, odlikovale su se terenskom djelotvornošću i jednostavnosću izrade, što je s tadašnjeg sovjetskog ekonomskog stajališta ipak bilo najvažnije. Mađarska je 1938. uvela šatorska krila s trobojnim maskirnim uzorkom po uzoru na talijansku šaru, ali s bojama prilagođenijim svom kontinentalnom podneblju.

Tijekom 1940-ih nastaju novi uzorci: SAD su 1943. uvele maskirne odore za Marinski korpus (USMC) na pacifičkom ratištu. U Europi su te odore imale vrlo kratku uporabu, naime zbog sličnosti sa SS odoroma i nenamjerne zamjene američkih za njemačke vojниke često je dolazilo do fraticida - prijateljske paljbe, što je odgovorne u američkom vojnom vrhu natjerala da povuku maskirne odore s europskog ratišta. Velika je Britanija 1941. uvela Denison uzorak (nazvan po satniku Denisonu zaslužnom

za njegov razvoj) za potrebe padobranih postrojb i SAS-a, da bi 1961. službeno bio izbačen iz uporabe. Uzorak je bio toliko popularan da ga se vojnici nikako nisu htjeli odreći te su neslužbeno nastavili s njegovom uporabom u svojim postrojbama. Elitne i u najtežim borbama dokazane postrojbe su tada već znale da su maskirne odore važan dio njihova prepoznatljiva imidža.

Hladni rat

Nakon II. svjetskog rata, većina je zemalja agresivan izgled maskirne odore povezivala s poraženim njemačkim snagama što je dovelo do određene odbojnosti prema temeljnom maskiranju pojedinog vojnika i općenito malog zanimanja za njihov daljni razvoj. Kao primjer moguće je navesti činjenicu da je tijekom Korejskog rata vojska SAD-a u uporabi zadržala jedino maskirne prekrivke za kacige. Povratak maskirnih odora, uglavnom neslužbeno i pojedinačno rabljenih u specijalnim i izvidničkim postrojbama, zabilježen je u Vjetnamskom ratu (uglavnom su se nosili tiger stripe i duck hunter uzorci). Izraelski su vojnici, s druge strane, ponekad služili

francuskim maskirnim odorama nastalim u doba ratova u Indokini i Alžиру, i to samo u rijetkim slučajevima kad drugih odora nije bilo. Malo poslije kad su Izraelske obrambene snage (Zahal) već imale dobro organiziranu i opremljenu vojsku, prešlo se u potpunosti na jednobojnu maslinastu odoru, koja je i danas zaštitni znak izraelskih vojnika. Oružane snage Velike Britanije uvele su 1968. službeni uzorak DPM - Disruptive Pattern Material koji korijene vuče iz Denison uzorka. Ubrzo u cijelom vojnom svijetu slijedi povratak ozbiljnijeg zanimanja za maskirne odore, te ih većina zemalja počinje rabiti kao glavni oblik pasivne zaštite svojih vojnika, ali i kao dio prepoznatljiva nacionalnog vizualnog identiteta.

Iznimku čine Izrael i Austrija, čije oružane snage nisu rabile maskirne odore u velikom broju, niti su ih uveli u službenu uporabu. Za Izrael ta je odluka razumljiva, prije svega jer se standardna izraelska maslinasta odora svojom bojom odlično uklapa u sva područja izraelske države, kako u pustinjskim i pošumljenim predjelima tako i u gradovima, a osim toga ekonomski je isplativije proizvoditi jednobojne odore. S obzirom na to da protivnici izraelske države (Hamas, PLO,...) većinom, a moglo bi se reći i gotovo u pravilu, rabe neku vrstu maskirne odore (najčešće američki M-81, poznatiji kao woodland uzorak i njegove kineske kopije, te razne odore arapskih zemalja iz okružja), izraelskim je vojnicima u borbenim uvjetima olakšano prepoznavanje protivnika ("Svatko u maskirnoj odori je neprijatelj!"). Austrijska je vojska odlučila da se maskirni uzorci ne rabe, već jedino jednobojne odore. Iznimku su cijelo vrijeme činile austrijske specijalne postrojbe čiji pripadnici i danas rado rabe razne maskirne odore.

Maskirne odore suvremenog doba

Suvremene odore uglavnom slijede jedan od dva nova trenda u dizajniranju maskirnih uzoraka - prvi je potraga za "multiterenskom" odorom koja će pružati maskirna svojstva na svim zemljji-

štima (ili barem na velikoj većini), što je donekle uspjelo dizajnerima uzorka pod nazivom MultiCam, a drugi digitalno izrađena maskirna šara. Oba imaju jedinstveni cilj: zavaravanja ljudskog oka i mozga koji percipiraju poznate oblike te pružanje što uspješnijeg prikrivnog svojstva. Nekakav treći, manje zastupljen put jesu "fraktalizirani" maskirni uzorci (Finska, Italija). Digitalno prozvedeni i "multiterenski" uzorci prolaze stalna ocjenjivanja suvremenih oružanih snaga, pa tako danas nakon višegodišnje prevlasti digitalnih uzoraka polako prelast pruzimaju odore poput Multicama. Možda je glavni razlog tome što je vojni vrh OS SAD-a 19. veljače 2010. službeno odlučio da se s digitalnog uzorka prelazi na Multicam. Sličan je uzorak, s istim bojama, ali sa zadržanim karakteristično "britanskim" DPM oblicima, uvela vojska Velike Britanije pod nazivom MTP - Multiple Terrain Pattern. Slovenska vojska također ispituje sličan uzorak s donekle tamnjom nijansom zelene koja bi trebala bolje prikrivati vojnike na šumom obrasлом području Slovenije.

Još jedna novina u osmišljavanju suvremenih odora jest potpuno izbacivanje crne boje iz maskirnih uzoraka, što se pravda njezinim stvarnim nepostojanjem u prirodi. Zapravo, riječ je o povratku na načela prvih maskirnih šara koje nisu imale u sebi crnu boju. Prvi uzorak kome je dodana crna boja bio je njemački, onaj isti sa Zeltbahna, godine 1944. da bi se poništilo učinak infracrvenih optičkih sredstava u posjedu američke vojske na kraju rata. Naime, crna boja je imala istu ulogu koju danas imaju boje s IRR (Infrared Reflective) svojstvima. Unatoč težnjama da se stvori savršena odora, odnosno maskirni uzorak koji će odgovarati svim podnebljima, posljednjih godina se viđa mnogo raznih posebno dizajniranih šara namijenjenih strogo određenim zemljistima, vremenskim uvjetima ili razdobljima godine. Tako danas postoji cijeli niz pustinjskih odora, odora za borbu u naseljenim područjima, maskirnih odora za prikrivanje na snijegu, "planinskih" uzoraka, za Arktik, za tundru i sl., a woodland uzorci se ponekad dijele čak

na proljetno-ljetne u kojima prevladavaju zelene nijanse i na jesensko-zimske s tonovima smeđe boje.

Nakon nekoliko desetljeća jasno prepoznatljivih nacionalnih maskirnih uzoraka dolazi vrijeme koje se može okarakterizirati kao povratak starim načelima, a osnovno je pravilo da uzorak ne smije podsjećati ninašto, jer "ništa" ne privlači pozornost oka. To se postiže kombiniranjem tzv. mikrouzorka s makrouzorkom, što do sada nije bila uobičajena praksa, osim u slučaju njemačkih maskirnih šara iz II. svj. rata i poslije flecktarn šare koja je postavila nove standarde te omogućila nastanak suvremenih digitalnih uzoraka.

Prve odore s digitalno izrađenom maskirnom šarom uvela je Kanada, kadpat uzorak, poslije koje to čini Marinski korpus SAD-a (marpat) i kopnena vojska (ACUpat). Nije trebalo dugo čekati da se i ostatak svijeta priključi novom digitalnom trendu, pa su niz nastavile i druge zemlje poput Jordana, koji raspolaže s nekoliko vrsnih digitalnih uzoraka, Hrvatske, Kine, Kolumbije, Irana, Kuvajta, Meksika, Perua, Singapura, Tajlanda, Turske... U uporabi digitalnog uzorka neke su zemlje otiše dosta daleko (Kanada, SAD, Peru, Jordan,...), dok su druge samo "pikselsi-

rale" već postojeće maskirne šare (Kina, Španjolska, Tajland,...). Uspješni su primjeri pravih digitalnih uzoraka izrađeni tako da poštuju sva načela maskiranja (tzv. pravilo mikro i makrouzorka, disruptivnost, imitacija boja i vidljivih oblika, izbjegnuti ponavljanje, nedefinirane granice polja, odnosno nejasan prijelaz iz jedne boje u drugu, nepravilnost šara,...), dok se "pikselsizirani" uzorci bitno ne razlikuju od svojih originala (nisu rezultat uporabe digitalne tehnologije, ne postoji jednaki učinak na manjim i na većim udaljenostima koji se postiže mikro/makrouzorkom,...).

U svakom slučaju, bez obzira na prevladavajuće trendove, maskirne su odore sasvim sigurno postale (i ostale!) nezaobilazan dio svakodnevne vojničke opreme, što se vidi i po uvođenju maskirnih odora i u njima tradicionalno nesklonim zemljama. Digitalne odore nisu kraj inovativnosti, dapače, prikrivne će se odore u budućnosti dodatno osvremenjivati uporabom naprednih tehnologija koje će omogućiti ne samo vizualno stapanje sa svakim okolišem, što je sljedeći korak, nego i povećanu zaštitu vojnika od krhotina i streljiva manjeg kalibra, regulaciju tjelesne temperature vojnika, uporabu miniračunala s GPS uređajem i sl. ■

Uzorci koje testira američka vojska, slijeva nadesno: AOR II, UCP (uzorak u uporabi), MultiCam, Desert Brush, UCP-Delta i Mirage

Foto: US Army

Henrik je nastojao izbjegći odlučujuću bitku na otvorenom zbog znatno manjih snaga. Raspolaže s oko 1000 vitezova i 5 do 9000 pješaka, među kojima su najbrojniji bili strijelci. No, napisljetu je bio prisiljen sukobiti se s Francuzima...

AGINCOURT 1415. VJEĆNA SLAVA HENRIKA V. (I. dio)

Jutro uoči Agincourta - slika slavnoga Johna Gilberta

Deset godina nakon 1346. i poraza Francuza kod Crecyja uslijedila je bitka kod Poitiersa u kojoj su Francuzi opet pretrpjeli strašan poraz, te je i sam kralj Ivan II. Dobri (Jean le Bon) pao u zarobljeništvo iz kojeg je otkupljen velikim sredstvima. Nakon Poitiersa nastupilo je vrlo teško razdoblje za potpuno demoraliziranu i iscrpljenu Francusku, koja je uglavnom bila prepuštena na milost i nemilost engleskim pljačkaškim pohodima. Francuzi su se povukli u utvrđene gradove koji se silom prilikom sve više oslanjaju na vlastite snage, zbog čega u tim gradovima postupno slabi autoritet monarha i središnje vlasti. Kulminacija je nastupila otvorenom pobunom i oružanim sukobom građana Pariza

predvođenih Étienneom Marcelom protiv kraljevih snaga 1358. Iznaklo loše stanje u zemlji dodatno je pogoršano velikim seljačkim ustankom te godine (tzv. Jacquerie), koji je krvavo ugušen tek nakon vojne intervencije Karla Zlog (Charles le Mauvais), kralja Navare. Pritisnuti problemima sa svih strana, Francuzi su bili prisiljeni sklopiti iznimno nepovoljan mir u Brétignyju 1360., što se ujedno smatra i završetkom prve faze Stogodišnjeg rata.

Du Guesclin ohrabruje

Unatoč vrlo nepovoljnim uvjetima pod kojim je sklopljen mir, Francuzi su i dalje bili izloženi engleskim pljačkaškim pohodima, što je samo izazivalo

dodatne napetosti i revolt, kako feudalaca tako i slobodnih građana. Dodatni poticaj francuskom moralu dao je vrlo uspješan francuski vojskovođa Bertrand Du Guesclin potukavši Engleze predvođene Robertom Knowlesom 1370. nedaleko od Mansa. Zahvaljujući Du Guesclinu pod francusku krunu su u razdoblju 1371.–1373. vraćeni Poitou, Saintonge, i gotovo cijela Bretanja. Unatoč tim porazima, engleski pljačkaški pohodi i dalje su nastavljeni s više ili manje uspjeha, sve do smrti Eduarda III. 1377. Sljedeće je godine umro i francuski kralj Karlo V. a Francusku i Englesku su zahvatili unutarnji nemiri potaknuti

Pobjede Bertranda de Guesclina dokazale su Francuzima da niti Englezi nisu nepobjedivi

seljačkim bunama, koje su natjerale feudalce s obje strane La Manchea na odgađanje nastavka ratovanja za duže vrijeme. Početkom XV. stoljeća u Francuskoj je došlo do građanskog rata između armanjaka i burgundana, koji su zemlju dodatno ekonomski i demografski iscrpili. To je iskoristio novi engleski kralj, ambiciozni Henry V., računajući da će uspjesima u ratu protiv Francuske učvrstiti svoju vlast.

Protiv kuge i Francuza

Iskrcavši se u Normandiji s oko 30 000 vojnika potkraj srpnja 1415. godine, Henry V. je započeo novu (treću) fazu Stogodišnjeg rata opsadom lučkog grada Harflera. Iako je grad osvojen 22. rujna engleska vojska bila je doslovce desetkovana kugom, dizenterijom i drugim bolestima te bitno oslabljena, zbog čega je Henry V. odlučio prekinuti svoj pohod i preko Calaisa vratiti se u Britaniju. Francuska vojska (4-6 000 vojnika, među kojima su najbrojniji bili teško oklopljeni vitezovi) prikupila se u Rouanu i krenula za Englezima, pa je Henry V. iako je nastojao izbjegći odlučujuću bitku na otvorenom zbog znatno manjih snaga (oko 1000 vitezova i 5 do 9 000 pješaka) među kojima su najbrojniji bili strijelci), bio prisiljen sukobiti se s Francuzima kod Agincourta 25. listopada 1415.

Nakon neuspješnih pregovora kojima je još jednom pokušao izbjegići bitku, Henry V. se pripremio za napad daleko nadmoćnijeg protivnika, nastojeći maksimalno iskoristiti prednost terena. Svoje bokove naslonio je na šumu, maksimalno smanjivši frontu na 700 metara, a konjanici i vitezovi su sjahali i pripremili se za borbu pješke, postavivši se u četiri reda. Vrlo slično rasporedu kod Crecyja, strijelci naoružani dugim velškim lukom postavljeni su na krila i u središte borbenog postroja. Svaki je strijelac osim svog naoružanja nosio i dugi čvrsti kolac zašiljen na obje strane, koji je neposredno pred bitku koso zabijao u zemlju s drugim šiljkom prema naprijed, čime se dobila prilično uspješna zaštita od napada konjaništva. ■

(kraj u sljedećem broju)

Bitka kod Agincourta bila je veliki ratnički, ali i vladarski ispit za mladoga kralja Henrika V.

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM
OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

Dokumenti o napadnim operacijama JNA i pobunjenih Srba u Dalmaciji 1991. (IX. dio)

Nastavak Zapovijedi od 6. studenoga 1991. za napad 9. korpusa JNA na Šibenik potvrđuje da vodstvo JNA ni nakon neuspjeha u rujnu 1991. nije odustalo od pokušaja osvajanja Šibenika, Vodica i Skradina te okolnih naselja. Dakako, kao cilj napada navodi se debllokada vojarni i izvlačenje pripadnika JNA, iako je hrvatska vlast svakom vojniku JNA jamčila slobodan odlazak iz vojarni. No, da bi zauzela teritorij RH te razbila hrvatske Oružane snage i srušila hrvatsku vlast, vodstvo JNA očito nije željelo slabo naoružanim hrvatskim snagama olako prepustiti tehniku i naoružanje u okruženim vojarnama. Uz to, Zapovijed, koju je ciriličnim pismom potpisao zapovjednik 9. korpusa general-major Vladimir Vuković, pokazuje da su nadna djelovanja vodile jedinice JNA, a da su jedinice SAO Krajine bile zadužene za "čišćenje" i osiguranje oslojenoga teritorija.

4. Zadaci jedinicama (nastavak dokumenta iz prethodnog broja Hrvatskog vojnika)

- 2. brTO sa 2. okb/180. mtbr, 1. div 122 mm/9. map i 1/d VBR u sadejstvu sa 180. i 221. mtbr napada u zoni: s. Lišane Ostrovačke, Pirovac, Šibenski most, Kistanje.

Zadatak: na pravcima s. Čista Mala – Vodice – s. Vaćani – Skradin razbiti snage neprijatelja, ovladati Vodicama, Skradinom i svim jezerima (Skradinskom buka, dopisano rukom u originalu dokumenta), obezbedujući desni bok glavnih snaga. U daljem izvoditi obezbedujuća dejstva. Podržava II KAG-9 i avijacija po zahtevu.

KM u rejonu s. Žažvić.

- 221. mtbr (bez 1/221) sa 1/592. mtbr (10. okb, dodano rukom) i bTO SAO Krajine u sadejstvu sa 2. brTO, blokiranim snagama JNA u Šibeniku i snagama TO SAO Krajine napada u zoni: Manastir

Krka, isklj. Šibenski most, isklj. s. Zaborić, isklj. s. Ružić.

Zadatak: razbiti snage na pravcima napada, ovladati objektima Velika glava tt. 542, Trtar, Debeljak i Lozovac, izbiti na liniju s. Danilo Gornje, s. Danilo Biranj, odakle podržati uvodjenje II o/e korpusa. Na pravcu Debeljak – Šubićevac nastavlja dejstvo, debllokira skladište Jamljak i blokira grad sa severozapadne strane. S jednim ojačanim bataljonom obrazovati rezervu korpusa. Podržava I i II KAG-9, KGVBR-9, GONG-9 i avijacija po zahtevu.

KM u rejonu s. Biočić.

- 180. mtbr (bez 2. okb) sa 2/557. mpoap, 271. lap PVO, okb/221. mtbr, u sadejstvu sa 84. vazduhoplovnom bazom i jedinicama TO SAO Krajine, uporno i odsudno brani zonu: s. Ravanjska – Obrovac, s. Lišane Ostrovačke, islj. S. Pirovac.

Zadatak: blokira grad Zadar i brani pravce ka Benkovcu. Maslenički most odsutno braniti, a srušiti u slučaju ugrozenosti i nemogućnosti odbrane.

KM u rejonu Benkovac.

- TO zatvara pravce Gospić – Gračac i Sinj – Vrlika.

Zadatak: sprečiti prodor neprijatelja u zahvatu pravca: s. Medak – Sveti Rok – Gračac i Sinj – s. Hrvace – Vrlika. Podržava avijacija po zahtevu.

KM u rejonu Sv. Rok. IKM na KM 3/1. part. br. TO.

- GŠTO SAO Krajine obezbeđuje važnije objekte, vrši čišćenje i obezbedjenje teritorije, a angažovanjem snaga SUP-a sprečava pojavu pljačke i paljivina kao i organizaciju vlasti.

KM u središtu mirnodopske lokacije. IKM u rejonu Drniš.

- II operativni ešalon sastava 9. okb i 1/221. mtbr kreće se iza napada glavnih snaga, u spremnosti za uvođenje sa linije Danilo Gornji – Vrpolje.

Zadatak: razbiti snage, debllokirati skladište Ražine, kasarnu „Rade Končar“ i

komandu VPS, produžiti napad, blokirati grad sa jugoistoka, spojiti se sa snagama 221. mtbr, nastaviti dejstva i stvoriti uslove za predaju snaga neprijatelja.

PODRŠKA:

a) Avijacijska

Za vatrenu podršku operacije potrebno je od 80 do 100 a/p. Za preselektovane ciljeve Žirje i Zečevo 22 a/p, a ostatak od odobrenog broja a/p biće upotrebljen po zahtevu shodno razvoju operativne situacije.

b) artiljerijska

U zoni napada g/s korpusa očekivati je oko 35 prosečnih divizionih ciljeva (pdc). Artiljerijske mogućnosti su da svaki pdc može biti neutralisan tri puta u stepenu neutralisanja od 25% sa odobrenim utroškom municije. Ne predvidjamo protiv oklopnu borbu.

OBEZBEDJENJE BORBENIH DEJSTAVA

Obaveštajne mogućnosti su skromne ali imamo dovoljno podataka o neprijatelju.

U pripremi za operaciju stalno smo isticali značaj debllokade i izvlačenja naših ljudi i tehnike kao i razbijanja snaga MUP i ZNG.

Pozadinsko obezbednjene funkcioniše dobro. Imamo dovoljno municije i MES.

U situaciji smo da obezbedimo sigurne i neprekidne veze sa svim elementima operativnog rasporeda.

ZAKLJUČAK: celishodnom upotrebom snaga i sredstava 9. korpus je u mogućnosti razbiti snage na pravcima napada, debllokirati ljudstvo i vojne objekte u garnizonu Šibenik, stvoriti uslove i obezbediti izvlačenje svih vojnih potencijala i ljudstva, okružiti i prinudit na predaju snage MUP i ZNG RH. Takođe, uspešno možemo organizovati odbranu pravaca i Masleničkog mosta.

Molim da odobrite moju odluku i naredite vreme početka operacije „OBALA-91“. (Izvornik, strojopis, latinica) ■

Vukovare

I.....

Stavila bih mnogo praznih reda
Jer se bojim
Mrtvog tijela što me gleda

I strah me u prošlost uči
I gledati kako mi netko narod muči

I strah me....

Doživjeti, osjetiti mrvu boli
I vidjeti svoj narod
Gdje u suzama moli

I posramim se
Što sam živa sada
I ne mogu im pomoći
I pitam se gdje smo bili tada

Vukovaru....

Zašto me je strah
Uvijek kada posjetim taj grad?
Osjetim suze niz lice, tugu i jad.

I stalno ti se vraćam
Jer bol tvoju shvaćam

Vukovare....

Gradu tih
Što mi dušom bacaš
Bolan stih
Govoriš mi o svojim ranama
O drvetu s odrezanim granama

Reci, zemljo, što si tako tiha
Razmišljam o tebi grade
Duboko u sebi kriješ duše mlade

Rađa se život
Ti ponovno si mlad
Al' duboko u sebi
Kriješ tugu , bol i jad.

Marija TRBIĆ

BIBLIOTEKA

Aziz efendija Hasanović

Pojmovnik islamskog nazivlja za misiju ISAF
MORH

godишње dobre suradnje MORH-a i Mešihata islamske zajednice u RH u obuci naših vojnika za sudjelovanje u operaciji ISAF, ali i drugim međunarodnim mirovnim misijama u kojima sudjeluju pripadnici OSRH-a.

U Pojmniku je pojašnjeno više od 600 pojmove koji se ne prevode na svjetske jezike, već se rabe u izvornom obliku muslimanskog govornog izričaja. Osim nazivlja u Pojmniku je dana i svojevrsna osobna karta Afganistana, kratke informacije o povijesti te azijske zemlje, njezinoj vjerskoj, plemenskoj i kulturnoškoj dimenziji, a u njemu se nalazi i islamski kalendar s važnijim islamskim blagdanima. Džepnog je formata, tako da ga vojnici koji odlaze u međunarodne misije stalno mogu imati uz sebe. "Pojmovnik islamskog nazivlja plod je petogodišnjeg rada s pripadnicima OSRH-a. Pripremajući ih za mirovne misije u islamskim sredinama, osjetio sam potrebu na ovaj način približiti pojmove, a time i kulturu određenih islamskih zemalja, poglavito Afganistana. U želji da se vojnik koji odlazi u mirovnu misiju što bolje sposobi, a u svrhu uspješne izvedbe zadaće, ponuđeni Pojmnik je skroman doprinos tome", napisao je u predgovoru autor Aziz Hasanović.

Osim pripadnicima OSRH-a koji sudjeluju u međunarodnim operacijama Pojmnik može biti koristan i svima koji žele neku dodatnu informaciju o islamskom svijetu jer se u njemu, ako se dobro iščita, mogu naći i neka načela islamskog učenja.

Leida PARLOV

VREMЕПЛОВ

**21. studenoga 1916.
Torpediran "Britannic"**

Najnesretniji brod u povijesti "Titanic" nije bio jedini brod svoje vrste. Imao je čak dva blizanca. Jedan je "Britannic" koji je zlosretnu sudbinu odlaska na morsko dno doživio 21. studenoga 1916. kada je torpediran u Egejskom moru nedaleko od Atene. Drugi je blizanac "Olimpic", ali je on imao potpuno drukčiju sudbinu. Vozio je punih 25 godina i zaslužio nadimak "star i pouzdan". "Britannic" je porinut u veljači 1914. u vrijeme kad je "Titanic" već gotovo dvije godine ležao u mraku Atlantika. Njegovo prvo putovanje odgodilo je izbjijanje I. svjetskog rata. Vlasnici broda su očekivali da će rat završiti do Božića, ali su se prevarili u procjeni. Nakon toga je uslijedilo novačenje u Britansku ratnu mornaricu, gdje je "Britannic" prenamijenjen u transportno-bolnički brod za izvlačenje ranjenika iz istočnog Mediterana, prije svega s Galipolja. Njemačka podmornica ga je presrela u Egejskom moru na njegovu šestom putovanju i torpedirala jednim jedinim pogotkom. Kapetan je pokusao okrenuti golemi brod i spasiti ga nasukavanjem na obalu, ali u tome nije uspio. Za razliku od "Titanica", zbog blizine kopna i brze pomoći ostalih brodova na "Britannicu" je poginulo trideset od više od tisuću mornara, vojnika i bolničara. Britannicu olupinu na 120 metara dubine locirao je 1975. slavni francuski istraživač podmorja Jacques Cousteau. Ako slučajno poželite istražiti najveći brod pod morem u jednom komadu, za to morate dobiti dopuštenje Britanske ratne mornarice i lokalnih grčkih vlasti.

18. studenoga 1664. - poginuo hrvatski ban Nikola Zrinski

20. studenoga 1991. - zločin na Ovčari

22. studenoga 1718. - poginuo gusar Crnobradi

22. studenoga 1890. - rodio se Charles de Gaulle

24. studenoga 1729. - rodio se ruski general Suvorov

25. studenoga 1690. - Vrgorac oslobođen od Turaka

Leon RIZMAUL

Zoran BATUŠIĆ

“Zenga” čizme

Za vukovarske branitelje, “Zenga” čizme, Zengerice, karakteristične pješčano – žute boje, proizvedene od kvalitetne kože, bude posebne uspomene...

Proizvela ih je tvornica “Borovo” u lipnju 1991., i prvo bitno su bile namijenjene izvozu u Kanadu, kao obuća za radnike u šumarstvu. No, nadviša se ratna opasnost, izvozni posao je odgođen, a početkom agresije na Hrvatsku nova je uprava tvornice donijela odluku da se postojećih nekoliko tisuća pari žutih vukovarskih čizama podijeli pripadnicima Zbora narodne garde i Ministarstva unutarnjih poslova. Umjesto u Kanadu, čizme su otišle u jednu od legendi Domovinskog rata i bitke za Vukovar...

U ratnim su operacijama, tvrdili su sudionici, bile “čizme nad čizmama”, i, uz maskirnu odoru, priželjkivani dio opreme iskusnijih vukovarskih boraca. Mnogi su branitelji svjedočili kako su tijekom opsade grada i danonoćnih borbenih djelovanja, u uvjetima da se obuća baš i nije mogla svakodnevno izuvati i obavljati osobna higijena, “Zenga” čizme bile čvrste i udobne. Uz to, bile su i dovoljno lagane da blagotvorno djeluju na umor stopala i nogu, i dovoljno meke da sprečavaju stvaranje žuljeva i slične rane. Te činjenice, koje u mirnodopskim uvjetima izgledaju kao pitanje komoditeta,

u vukovarskom su paklu bitno olakšavale krvavu vojničku svakodnevnicu.

Tek je manji dio hrvatskih ratnika koji su iz Vukovara uspjeli izaći u proboju sačuvao svoje žute “Zenga” čizme. One su više od obične obuće, one su simbol, podsjetnik na tragične i junačke dane i bude uspomene na suborce kojih više nema. Jer, nakon pada Vukovara, iz skloništa, iz zarobljeničkih kolona i iz skladišta “Veleprometa” izdvajani su i ubijani mnogi koje su upravo zbog žutih “Borovo” čizama srpski pobunjenici i jugovojska prepoznali kao iskusne borce. Njihova mučenička smrt vječna je uspomena na dane ponosa i slave obrane mlade hrvatske države.

35

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE RH
SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I INFORMIRANJE
Odjel hrvatskih vojnih glasila

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr)

Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)

Zamjenik glavnog urednika za internet: Toma Vlašić (toma.vlasic@mohr.hr)

Urednici i novinari: Leida Parllov (leida.parlov@mohr.hr),
Domagoj Vlahović (domagoj_vlahovic@yahoo.com)

Lektorice: Gordana Jelavić, Milenka Pervan Stipić

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Josip Kopi, Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,
Damir Bebek, Predrag Belušić

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@mohr.hr)

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo, tel: 3784-937

Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tisk: Vjesnik d.d., Slavonska avenija 4, Zagreb

Naslov uredništva: MORH, Služba za odnose s javnošću i informiranje,
p.p. 252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@mohr.hr

Naklada: 5400 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2010.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

www.herojivukovara.hr

web info

Čini se, nažalost da na internetu ima pre malo stranica koje bi nam na zanimljiv način, pregledno, informativno i multimedijijski, prenijele priču o Bitki za Vukovar. Jedna od njih je službena stranica serije Heroji Vukovara, koja je uspješnim prikazivanjem na HRT-u pokazala koliko su hrvatski gledatelji željni takvih materijala, a ne samo kojekakvih zatupljujućih reality programa, lakih glazbenih nota ili negledljivih filmova. Iako nije opsežna, www.herojivukovara.hr je vrlo dobra stranica, koja nije tek reklama za seriju. Ona pruža preglednu, informativnu i multimedijijsku priču o gradu-heroju i njegovim braniteljima. Naravno, nećete moći gledati cijeli serijal, ali za početak, ako ste ga propustili, dovoljni su i priče, kratki filmski isječci te fotografije iz ratnog Vukovara. Nadamo se da će se u budućnosti pojavit kvalitetna stranica koja bi na jednom mjestu skupila sve materijale o Bitki za Vukovar i bila posvećena isključivo njoj.

D. VLADOVIĆ

www.hrvatski-vojnik.hr